

MŪSŲ VYTIS

1981 RUDUO

TURINYS

Sveikiname sukaktuvininką	1
Pirmūnas P. Jurgėla pasakoja	2
Australijos kandidatės svarsto	4
ASS Studijų dienos Amerikoje	7
25-ri Sydnejaus Židiniui	10
Ekskursija į tėvų šalį	12
Lietuvos sienų klausimu	15
Įvykiai ir pastabos	26
Spaudos lentyna	30
Iš kronikos	33

UŽGAIŠOME . . .

Šio numerio puslapiuose tikėjomės skaitytojams pateikti pašnekesį su lietuviškosios skautybės Pirmūnu, korp! Vytis garbės nariu v.s. Petru Jurgėla, kuris praėjusį rugsėjį atšventė 80-tąjį savo prasmingo gyvenimo gimtadienį. Deja, broliui Jurgėlai sunegalavus, ir mūsų pašnekesys laikinai užgaišo.

Linkėdami sukaktuvininkui greito sustiprėjimo, tikimės, jog sukaktuvinėmis mintimis galėsime pasidalinti sekančioje MV laidoje.

red.

MŪSŲ VYČIUI aukojo:

Sydnejaus Skautų Židiny, Australia	\$50.00
Ramūnas Vidžiūnas, Chicago, IL	\$25.00
Gražina Liautaud, Cary, IL	\$20.00
Dalia Eidukaitė-Fanelli, Chicago, IL	\$10.00
Diana Kizlauskienė, Chicago, IL	\$5.00
Jolanda Mickevičiūtė, Columbus, OH	\$2.00

Visiems, parėmusiems MŪSŲ VYČIŲ, nuoširdus AČIŲ!

Danutė Korzonienė,
administratorė

*Sukaktuvininkas v.s. PETRAS JURGĖLA -
 Nepriklausomybės kovų dalyvis
 Lietuvių skautų pirmūnas
 Publicistas, redaktorius
 Visuomenininkas
 Korp! Vytis ir ASD Garbės narys*

**Lietuvos Skautų Įkūrėją,
 Korp! VYTIS Garbės Nari,**

Pirmūną v.s. PETRĄ JURGĖLĄ,

švenčiantį garbingą 80 metų amžiaus sukaktį, širdingai sveikiname ir linkime geros sveikatos, ištvermės ir laimingo gyvenimo. Džiaugiamės jo darbais, gausiais raštais; didžiuojamės turėdami jį savo tarpe.

**Akademinio Skautų Sąjūdžio Vadija
 Korp! VYTIS
 Akademikų Skaučių Draugovė
 Filisterių Skautų Sąjunga
 Akademinės Skautijos Leidykla
 Vydūno Jaunimo Fondas
 Mūsų Vyčio redakcija ir administracija**

PIRMŪNAS PASAKOJA LAUZĖLIS IŽIEBTAS

Pirmieji lietuvių skautų ir skaučių vienetai

1918.IX Vilniuje aplankiau nuo 1914 pažįstamą dailininką ir gimnazijos mokytoją Antaną Žmuidzinavičių. Drauge nuėjom prašyti Vytauto gimnazijos direktorių Mykolą Biržišką, kad priimtų mane gimnazijon. Besišnekant apie karo tremtinių lietuvių gyvenimą, buvo įvertinti pirmieji lietuvių skautijos dainai Rusijoje. Lietuvos Nepriklausomybės Akto signataras M. Biržiška, jau girdėjęs apie skautybę, troško, kad svetur prasi-dėjęs skautiškas lietuvių sąjūdis būtų tęsiamas ir Lietuvoje. Todėl mielai priėmė mane ir mano brolius gimnazijon, kaip neturtingus atleido nuo mokesčio už mokslą ir paprašė kuni-gą V. Liegų priimti mus į jo bendrabutį-prieglaudą.

1918.X.1 TĖVYNĖS SARGO redakcijos kambary įvyko ateitininkų susirinkimas, kurį ir jo pasekmes Jonas Kuprionis aprašė MŪSŲ VYTY Nr. 4/58:

Susirinkime pranešta, kad paskaitą apie skautus skaitys Petras Jurgelėvičius (vėliau Jurgėla). Pradžioje išdėstė skautų or-jos principus, charakterį, veikimo metodus. Buvo apibertas klausimais apie skautus. Tuojuo prisistatė eilė savanorių į pirmuosius Lietuvos skautus.

Prelegentas davė kaikiuriuos metmenis būsimai lietuvių skautų or-jai. P. Jurgėlai teko būti ne tik pradininku, bet ir faktinuoju lietuvių skautų or-jos kūrėju. Baden-Powellis suformulavo šiai or-jai principus ir davė jai specifinį pobūdį pagal anglų jaunimo ir tautos papročius. Kuriant liet. skautų or-ją, nepakako nukopijuoti įstatus, programas, ženklus. Kiekvieną smulkmeną reikėjo pergaltvoti, pertvarkyti ir pritaikyti lietuvių jaunimui, o kitus dalykus visai naujai sukurti. Šiandien sunku įsivaizduoti, kaip didelis darbas buvo atliktas. Ir tai vieno žmogaus trūsu ir rūpesčiu.

Po paskaitos 2 mergaitės ir 10 jaunuolių sudarė skiltį, kurios pirma sueiga įvyko tą pat vakarą. Prasi-dėjo sistemingas darbas. Mūsų šeima augo. 1918.XI.1 lietuvių gimnazijoje įvyko Vilniaus lietuvių skautų bei skaučių draugovės pirma sueiga. Gruodžio vidury iš skaučių sudaryta Birutės d-vė, iš skautų — Vytauto d-vė. 1919 pavasarį buvo jau 40 skaučių ir 80 skautų (12-20 amž.) — iš viso 120.

Naujai lietuvių or-jai reikėjo duoti ideologinį pagrindą, su-lietuvinti trijų skauto-ės patyrimo laipsnių programą, sukurti skautinių mazgų pavadinimus ir kt. Ilgai teko galvoti Morso (Morzės) ir vėliavėlių (semaforų) signalizacijas pritaikant lietuviškai abėcėlei.

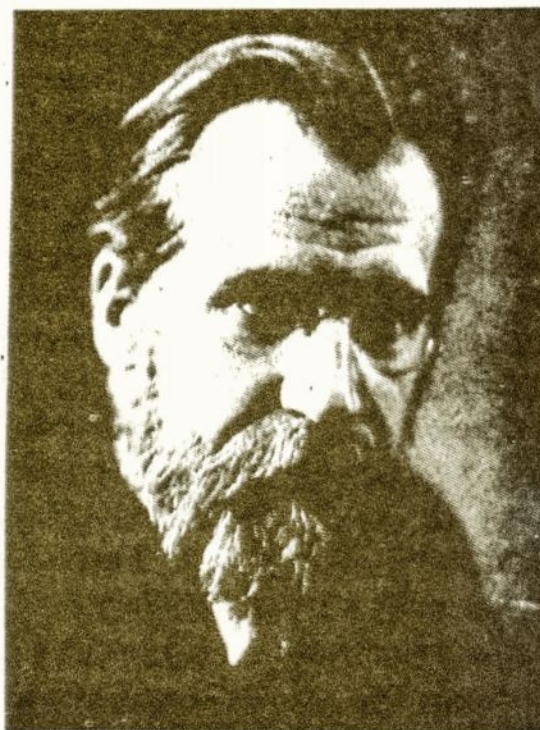
Pradžioje, kaip ir Voroneže, vadinomės vyčiais. Šį vardą net ir pašalaičiai pagarbiai išstardavo. Nuo 1918 gruodžio vadinomės skautais ir skautėmis, o mūsų sueigos įvykdavo erdviose Vytauto gimnazijos rūmuose, Gedimino gatvėje Nr. 38.

Pirmasis skautų dvasios vadovas

Nuo 1918.XI.1 skautų dvasios vadovu buvo gimnazijos kapelionas kun. Kristupas Čibiras. Pasikalbėjus apie skautybės metodus, jis greit suvokė skautybės dvasią. Jo pašnekesiai ideologiniais ir skautiškos asmenybės klausimais buvo turiningi, įdomūs, įspūdingi. Jie ryškino skauto-ės pareigas Dievui ir Tėvynei, krikščioniškos artimo meilės apraiškas ir gausiais motyvais bei paskatomis įkvėpdavo pasiryžimą veiksmingai tarnauti šiems idealams.

Korp! Vytis ir ASD Garbės narys kun. Kristupas Čibiras, pirmasis lietuvių skautų dvasios vadovas.

Biržiška, lietuviškosios skautybės įkūrimo Korp! Vytis Garbės narys prof. Mykolas Viliūnas, rėmėjas

AUSTRALIJOS

KANDIDATĖS

SVARSTO

KODĖL AŠ NORĖČIAU BŪTI AKADEMIKĖ SKAUTĖ

Būdama vyresnioji skautė bei aukštojo mokslo studentė, jaučiu, kad šiuo metu yra tinkamas laikas prisijungti prie Akademinio Skautų Sąjūdžio. Tai reikštų priklausymą studentų skautų organizacijai, kurios tikslas yra pritaikymas skautybės idėjos suaugusiųjų lygyje. Aš jaučiuosi esanti pakankamai subrendusi dirbti sąjūdyje, kur skautybės supratimas yra gilus, sąmoningas, o ne žaidimų forma, kaip kad jaunesniame amžiuje. Kaip akademikė skautė, aš būčiau pasiruošusi aktyviai dirbti jaunesniųjų skaučių vienetuose ir bendrai reikštis lietuviškame visuomeniniame bei kultūriniame gyvenime.

Priimant dėmesin faktą, kad šiuo metu Melbourne ASD skyriaus veikla nepasižymi didesniu aktyvumu, aš, kaip tikroji narė, būčiau pasiruošusi dėti pastangas; pritraukti galimai daugiau narių ASD Melbourne skyriui ir savo darbu nuolat stiprinti skyriaus veiklą.

Būdama tikroji narė, būčiau pasiruošusi reprezentuoti ASD iškilmingomis progomis, tuo parodant Bendruomenei, kad ASD skyrius veikia Melbourne aktyviai. Galvoju, kad šalia kitų progų toks reprezentacinis pasirodymas turėtų būti privalus ypač per ASD metinę šventę — spalio 16 dieną, kada prisimename pirmosios mišrios studentų skautų draugovės įsteigimo dieną.

Leidimas pasipuošti spalvų juosta man reikštų didelę privilegiją. Šią juostą esu pasiryžusi nešioti garbingai, nes žinau ir suprantu juostos spalvų reikšmę. Aš norėčiau eiti tais gyvenimo keliais, kuriuos ASD spalvos nurodo. Tai idealų siekimas, kuriam reprezentuoja tamsiai mėlyna spalva; Lietuvos meilė ir įsipareigojimas dirbti jos išlasvinimui — tam atstovauja tamsiai raudona spalva; ir, galutinai — kelias, pilnas jaunatviško entuziazmo, — baltoji spalva.

Būdama tikroji akademikių skaučių narė, aš turėčiau galimybę priartėti prie idealaus skautiško gyvenimo, nes dabar giliau suprantu skautų įstatus ir Lietuvių Chartą, kuri yra mūsų aukščiausias įstatymas, pagal kurį kiekvienas lietuvis turėtų tvarkyti savo tautinį gyvenimą.

Šios Lietuvių Chartos dėsnius aš mėginsiu įgyvendinti savo skautiškame gyvenime. Tai reiškia, kad, būdama lietuvaitė, aš esu pasiryžusi likti tokia visur ir visada. Stengsiuosi sukurti lietuvišką šeimą, nes šeima yra tautos gyvybė. Būdama akademikė skautė, aš stengsiuosi įtikinti kitus skautus tautinės kultūros svarbumu, nes to supratimas vestų keliu į tarptautinį pripažinimą bei bendradarbiavimą.

Žinau, kad lietuvių kalbos išlaikymas yra ne tik svarbus, bet ir būtinas: kalba yra stipriausias tautinės bendruomenės ryšys ir lietuvių tautinė garbė ir gyvybė.

Esu pasiruošusi pilnai jungtis į lietuvišką gyvenimą, nesustoti domėtis lietuviška bei skautiška spauda, gyventi lietuviškąją kultūrą bei stengtis ją praturtinti ir pagal ASD nuostatus ruoštis platesniam visuomeniškam gyvenimui.

Būdama ASD tikrąją narę, aš savo gyvenimą tvarkyčiau pagal ASD ideologijos gaires. Konkrečiai tai apimtų tikėjimo gyvenimišką išpažinimą, sąmoningą lietuviybę, kilnų, dorą ir tvirtą būdą bei aukštesnį intelektualinį išsilavinimą. Mano supratimu, praktiškai tas reiškia: pirma — tikėjimo gyvenimiškas išpažinimas tay yra supratimas ir sugebėjimas susigyventi su mintimi, kad be Dieviškosios pagalbos aš esu bejėgė. Žinau, kad neužtenka vien tik tikėjimo, bet kad aš turiu tvarkyti savo gyvenimą pagal to tikėjimo nurodymus ir reikalavimus. Žinau, kaip paviršutinišku vaidinimu aš gal galėčiau apgauti kitus, bet aš niekada neapgausiu pati savęs. Jeigu aš nesugebėsiu padaryti tikėjimą gyvu savo gyvenime, šis bus tuščias ir beprasmiškas.

Antra — tai Sąmoninga lietuviybė. Mano supratimu, neužtenka vien domėtis lietuvišku gyvenimu ir, stovint nuošalyje, retkarčiais pareikšti savo kritiką vienam ar kitam atveju. Sąmoninga lietuviybė reiškia pilną įsijungimą į lietuvišką gyvenimą, bendradarbiaujant su kitais ir konkrečiai įsijungiant į vienokį ar kitokį lietuvišką darbą ir nuoširdų savo įsipareigojimų atlikimą.

Galiausiai — kilnaus, doro ir tvirto būdo išvystymas jau savaime eis pozityviu keliu, jei aš tinkamai atliksiu pirmojo ir antrojo punktų nurodymus ir reikalavimus. Čia pagalbą ateis ir ketvirtasis punktas, reikalaujantis aukštesnio intelektualinio išsilavinimo.

Kuo aukštesnio išsilavinimas, tuo platesnis bus mano pasaulėžiūros akiratis. Tiesa, kad kai kada per didelis žinojimas nuveda į tuščią savigarbą, bet jei mano tikėjimas bus gyvas ir stiprus, aš šios klaidos lengvai išvengsiu.

Baigiu ASD šūkiu, kuris yra aiškus ir tikslus; jis bus vadovu visuose mano planuose ir lydės mane gyvenimo kelyje —

Vis Geryn!

Ad meliorem!

Vyr. skautė Loreta Čižauskaitė,
Moonee Ponds, Vic.

TAUTINIS SĄMONINGUMAS IR KALBOS REIKŠMĖ

Rašydama apie tautinį sąmoningumą ir kalbos reikšmę, turiu minty vaikus ir jaunimą. Tautinio sąmoningumo ugdymas išėivijoje yra tikrai sėkmingas tik šeimos aplinkoje, ypač ten, kur tėvai su vaikais kalba lietuviškai. Todėl sąmoninga, lietuviška ir krikščioniška šeima visada buvo, yra ir liks gero sūnaus ir dukters augintoja. Ji taip pat neša ir pagrindinę atsakomybę už savo vaikų bei jaunimo ateitį.

Psichologai tvirtina, kad ne tik žmogaus intelektą, bet ir etinius bei estetinius principus didele dalimi lemia tai, ką jis išgyveno ligi keturių metų amžiaus. „Trimečio pyplio galvoje, anto E. Liegutės, jau susiformuoja pusė suaugusio žmogaus protinių gabumų, o labiausiai juos ugdo teatralizuotas žaidimas“. Be to, vaikai labai mėgsta pasakas, skaitinėjus iš dailiai iliustruotų knygelių, kur įvairiais garsais čiulba paukšteliai, kalba žvėreliai, na — ir melodingas, nuotaikingas daineles, intonacijas.

Sekantis žingsnis, kai jau vaikai tampa jaunimu, prasideda tikrasis tautinio

PRINCESĖS RŪBAI

Kai buvau šešerių,
mėlyni naktiniai marškiniai
buvo mano ilgi ir puikūs
princesės rūbai.

Buvau princesė,
turėjau princų daug.

Būdama aštuoniolikos,
turiu pilną rūbinę suknelių,
bet nė vienos jau dangiškos.

Dabar tik vieno
princo laukiu.

Gal kada nors vėl
naktiniai marškiniai
bus princesės rūbai.

Ginta Remeikytė

sąmoningumo ugdymas. O jis gali būti sėkmingai tęsiamas tik ant vaikystėje įtvirtintų įgūdžių — ženklų ir simbolių. Bet ten, kur vaikystėje buvo apleista, o kalba skurdi ir neišvystyta, bus vargo ir su tautiniu sąmoningumu. Mat, viskas turi būti atlikta savo laiku ir savo vietoje. Todėl ir tautinė sąmonė nebegalės būti akivaizdi pati sau, kai joje bus atsiradę stambūs plyšiai ir tuščios spragos. Kalbėti apie tautinę sąmonę — ir sąmonę apskritai — yra labai abstraktus ir keblus dalykas. „Mano sąmonė, anot prof. A. Maceinos, tai mano AŠ — yra ne kas kita, kaip mano būties išraiška”.

Mes tautiškai būname, kai dalyvaujame veikloje, kuri teikia džiaugsmo, o kartais ir liūdesio. Žodžiu, kaip apmąstome savo džiaugsmą ir liūdesį, įvykius ir situacijas, matome, kad autentiškas žmogus yra linkęs pasislėpti minioje. Kodėl jis taip daro? Galbūt tik dėl to, kad nuolatinė įtampa jį vargina, jis nori atsikvėpti. Todėl žingsnius, kaip sakoma, reikia skaičiuoti kaip pinigus, kuriais, deja, nesišvaistome.

Žvelgiant į mūsų lietuvių jaunimą, matosi, kad pilka buitį jau užgožėjo jo būties horizontą, o gimtoji kalba atsidūrė pelenės vietoje. Tik akademinė skautija rankų dar vis nenuleidžia, ryžtingai darbuojasi ir laukia prošvaisčių atpildo ir džiaugsmo, kuris taikliai ataidi E. Mieželaičio ”Dvylikos šaltinių” posme:

Kalba — mūsų motina: ji mums davė gyvybę,
Ji moko mus vaikščioti gimtojo krašto keliais.
Kita gali būti tik pamotė, kuriai nerūpi mūsų likimas.
Jeigu kalbos netektume — liktume vargingi nebyliai.
Papuoškimė žilą motinos galvą žalių žodžių vainiku.
Ji — amžina jaunamartė: ji mokys vaikščioti ir mūsų vaikus.

vyr. skautė Ramutė Juškaitė,
Altona, Vic.

ASS STUDIJŲ DIENOS

Š.m. rugpjūčio 13-16 dienomis Camp Eberhard vasarvietėje (Three Rivers, MI) vyko Akad. Skautų Sąjūdžio studijų dienos. Dalyvavo apie 60 asmenų, daugiausia Chicagos vienetų nariai. Vadovavo ASS Vadjos Pirm. fil. dr. R. Strikas su pavaduotoja fil. R. Pauperiene. Administravo fil. G. Remienė ir fil. D. Kviklytė, tvarkdariai buvo fil. R. Vidžiūnas ir senj. A. Graužinis.

Šių metų studijų dienų programa skirta lietuvių kultūros ir lietuvių liaudies meno apraiškomis nagrinėti.

Darbo programa pradėta ketvirtadienio (VIII.13 d.) vakare muziko Fausto Strolios pašnekesiu apie lietuviškų vestuvinių papročių muziką, pailustruojant akordeonu paskirų dainų savybes. Smulkiau buvo išnagrinėtos piršlybų, jaunojo sutiktuvių, jaunosios atsisveikinimo ir sugražtų dainos. Tos ir daugybė kitų dainų, palydėtų akordeono muzikos, sudarė gerą įvadą į visą programą.

Penktadienio rytą v.s. Alė Namikienė kalbėjo apie lietuvių šeimos papročius. Tų papročių sudėtingiausios ir turtingiausios apeigomis yra vestuvės, siekiančios gilią senovę. Lietuviškų vestuvių būdingi bruožai: jaunosios verkavimai, kur ji pareiškia norą palikti tėvų namus, vestuvinių dainų gausumas, nedraugiškas jaunojo pusės sutikimas, dažnas simbolinis ugnies ir žalumynų vartojimas, burtai, kuriais norima teigiamai paveikti jaunosios poros turtingumą ir prieauglio gausumą, turtingos nuotakos dovanos, jos pačios pagamintos, apeiginis marčios šokis ir t.t.

Besirūpindami savo vaikų ateitimi, lietuviai turi daug papročių, prietarų, patarimų susietų su vaikų krikštu ir krikštavėjų parinkimu. Adventas ir Kūčių-Kalėdų švenčių eiga turi daug tradicijų, minima daug burtų. Ne kitaip yra ir su Naujųjų Metų, Užgavėnių, Velykų, Sekminių šventėmis. Kryžių, kryžiatulpių statymas bei šventinimas irgi turi daug papročių. „Žirgeliai“, „arkliukai“, „gaidukai“, puošiantieji lietuvių sodybas, senų žmonių teigimu, turi saugoti namus nuo ligų, gaisrų.

Po vakarienės buvo pašnekesys apie dabartinius Lietuvos dailininkus, parodant kai kurių dailininkų bei „dievdirbių“ skaidres. Salėje buvo išstatyta keliolikos dailininkų darbai, pristatyti D. Žilevičienės. Vėliau tą patį vakarą fil. Eug. Būtėnas parodė 1980 metų Šokių šventės skaidrių montažą, parentą jo drauge su Jelionyte ir Stasiuliu. Spalvingos ir ryškios skaidrės, sinchronizuotos su liaudies šokių melodijomis, davė tos šventės pilną vaizdą. Montažas parengtas meniškai.

Šeštadienį ryte buvo ASS padalinių narių pasitarimai ir ASS sueiga. Fil. dr. R. Strikas painformavo apie šių studijų dienų programą bei jos vykdytojus. Kol. D. Korzonienė kalbėjo apie vykstančių LSS ir ASS vadovybės rinkimų eigą.

Fil. R. Dirvonis Akad. Skaut. Leidyklos vardu pranešė apie dvi naujai išleistas knygas: D. Bindokienės „Angelų sniegas“ ir T. Venclovos „Lietuva pasaulyje“. Spaustuvėje yra keli tolimesni veikalai: gen. S. Raštikio atsiminimų 4-tas tomas, Lietuvos pagrindžio leidžiamos „Aušros“ 4-ji knyga, „Balsas iš laisvės kapo“ (Sovietuose kalintų lietuvių poezijos rinkinys), buv. L. ministerio pirmininko E. Galvanausko atsiminimai ir pora kitų rankraščių. Leidykla, susiorganizavusi 1970 metais ir priklausanti FSS, iš viso iki dabar jau išleido 17 knygų. Prie leidyklos veikia ir Knygų klubas, kurio nariais yra visi ASS filisteriai.

Vydūno Jaun. Fondo valdybos pirmininkas fil. V. Mikūnas painformavo apie A. Šapokos „Lietuvos istorijos“ naujos laidos išleidimą, fondo kalėdinių atvirukų rengimą ir VJF paskolų apyvartą. Fil. D. Kviklytė paragino, ypač čikagiškius, įsijungti į demonstracijas, siekiant išlaisvinti Sovietų kalinamą prof. Skuodį.

ASS Australijos vienetų vardu sveikino fil. A. Žilinskas, dalyvavęs visoje šių studijų dienų programoje. Adelaidės skyrius, seniausias Australijoje, niekad nebuvo nustojęs veikti. Š.m. priimtos 3 naujos narės.

Tolimesni ASS skyriai yra Sydnejuje ir Melbourne. ASS suruoštos studijų dienos praėjo labai gerai. Didelės svarbos turi ryšių palaikymas su kitais ASS vienetais. Visi ASS nariai dalyvauja ir bendroje LSS veikloje.

ASS Clevelando skyriaus vardu sveikino t.n. D. Petrauskaitė. Po to ASS VP pavaduotojai fil. R. Pauperienei buvo įteiktas (LSS) „Už Nuopelnus ordinas“, o AS Leidyklos vald. pirm. fil. R. Dirvoniui „Lelijos ordinas“. Fil. Rasa Markulytė ir fil. Asta Ramanauskaitė, LSS Pirmijos pakeltos paskautininkėmis, davė skautininkės žodį.

Po pietų fil. J. Dainauskas kalbėjo apie poetą ir Lietuvos diplomatą O. L. Milašių, jo gyvenimą, kūrybą bei diplomatinius žygius, ginant Lietuvos valstybės reikalus tarptautinėje plotmėje. Jo keliolikos tomų raštų tarpe yra du tomai „Lietuvių liaudies pasakų“ ir daug dainų, poeto išverstų į prancūzų kalbą. Tų kelių liet. liaudies dainų tekstus yra iliustravęs dail. Pranas Gailius, pavadindamas savo kūrinį „Lietuviškos siuitos pirmoji knyga, tekstas O. V. de L. Milosz, graviūros — Pranas“. Ta knyga, drauge su kitais P. Gailiaus darbais, buvo 1973 m. parodoje, Chicagoje. Toliau apie tą „Siuitą“ kalbėjo pats dailininkas P. Gailius, nuolat gyvenantis Paryžiuje, o šiuo metu viešintis JAV. P. Gailius pasakojo apie jo mintyse kilusius vaizdus, beskaitant O.

Dalis „studijininkų“ paskutinę akimirką prieš išsiskirstant į namus.

*Paežerės lauželio atošvaistose.
Nuotraukos V. Statkaus*

Milašiaus pateiktus lietuvių liaudies dainų tekstus. Toliau jis papasakojo apie tokių knygų parengimo techniką. Pagrindinis to kūrinio tikslas — pateikti lietuvių liaudies dainas, jų mintis prancūziškai kalbantiems dailės knygos mėgėjams.

Po vakarienės vyko lietuviškų liaudies dainų koncertas. Akompanuojant fil. A. Vasaičiui, solistė fil. Nerija Linkevičiūtė atliko Jakubėno, F. R. Bajoro, Banaičio ir kt. kompozitorių kūrinius. Visos dainos atliktos ypač gerai ir spalvingai.

Sekė Perkūno Krukonio (iš Bostono) parengtas skaidrių montažas „Manoji Lietuva” su gerai sinchronizuota lietuvių muzika. Tai dabartinės Lietuvos gamtovaizdžių, miestų, kaimų ir P. Krukonio artimųjų žmonių mozaika, autoriui liudijanti Lietuvą esant gyvą ne tik praeityje, bet ir dabartyje.

Penktadienio popiečio laisvalaikio metu fil. J. Dainauskas, surišdamas su 79 m. studijų dienomis nagrinėta tema apie Lietuvos žydus, pateikė naujos medžiagos, liečiančios žydų žudymą Lietuvoje Antrojo pas. karo metu; ši medžiaga nagrinėjama š.m. pavasarį Vakarų Vokietijoje išėjusioje knygoje „Die Truppe des Weltanschauungskrieges. Die Einsatzgruppen der Sicherheitspolizei und des SD 1938-1942”. (Pasaulėžiūrinio karo padalinys. Saugumo policijos ir Saugumo tarnybos operatyvinės grupės 1938-1942). Tame veikalė pateikta daugybė tekstų, citatų iš 1941-44 metų vokiečių Geštapo vienetų dokumentų, „buhalterinių duomenų” ir apie žydų žudymą Lietuvoje.

Po visų programinių ir viršprograminių temų šeštadienį vakare, užtrukęs iki po vidurnakčio, ežero pakrantėje vyko „studentiškas laužas”, perpintas humoru ir dainomis.

Sekmadienį, rugpjūčio 16 d., po šv. Mišių, kurias laikė kun. A. Kezys, vyko Studijų dienų programos įvertinimas. Po pietų — paskutinis vėliavų nuleidimas, palydėtas Lietuvos himnu ir studentišku Gaudeamus, su pasižadėjimu — „Iki pasimatymo“.

M. J. D.

ŽIDINYS MINI 25-metį

Sunku patikėti, kad jau 25 metai pralėkė nuo to laiko, kai Sydnejuje 1956 balandžio 22 d. susirinkęs 10-ties vyresnio amžiaus brolių-sėsių būrelis nutarė steigti pasyvių skautų vienetą, pavadintą labai ilgu ir gražiu SYDNEJAUS SENŲJŲ SKAUTŲ „LIEPSNOJANČIOS LELJOS“ ŽIDINIO vardu, dabar jau sutrumpinti, pakeistu ir „atjaunintu“? Kas tai yra Židinys? Iš kur jis atsirado, kokie jo tikslai?

Apie tai pasakoja židinietis v.s. dr. Aleksandras Mauragis:

„Po Antrojo Pas. karo pasaulio skautų šeimoje susidarė dideli skaičiai skautų, baigusią aktyvųjį skautavimą, bet norinčių ir toliau nenutraukti ryšio su skautų sąjūdžiu. Daugelyje valstybių pradėjo kurtis senųjų skautų-čių židiniai, sąjungos.

Karo metu Vokietijoje atsidūrė daug liet. jaunimo, jo tarpe nemažai skautų-čių. Kūrėsi skiltys, draugovės bei kiti vienetai. Vyresnio amžiaus skautai, nepritapę prie aktyviųjų, supasyvėjo. Kilo idėja, kad ir pas mus reikėtų pasyvuosius suorganizuoti į tam tikrą vienetą. Mintis daugeliui patiko ir neužilgo tapo kūnu: 1948 sausio 18-19 d. Horneburge (Vokietijoje) vykusio LSS Tuntininkų Suvažiavimo metu buvo padaryti atitinkami nutarimai senųjų skautų reikalui. Neužilgo po to Seligenstadte brolių J. Zinkaus ir C. Gaidelvičiaus iniciatyva buvo įsteigtas pirmasis židinys, pasižymėjęs labai gražia veikla, deja, trumpa, nes prasidėjusi emigracija jo narius išblaškė po visą pasaulį. Pirmieji senųjų skautų židiniai atsikūrė emigracijoje: 1950 m. Los Angeles ir Melburne, 1956 — Sydnejuje.

Pasyvius skautus, neatsižvelgiant nei į jų patyrimą, nei į laipsnius, nei į amžių, apima skautų židinys. Čia apsijungę broliai-sesės ne tik jaučia malonumą prisiminti jaunas dienas, bet ugdo, puoselėja naują šeimos, draugystės dvasią ir įsipareigoja būti naudingais jaunesniesiems skautams. Daugelis jo narių dirba kaip aktyvūs vadovai rajono vadijoje, tunte arba kitose lietuvių bendruomenės organizacijose“.

Su sukaktuvininko Sydnejaus Skautų Židinio įsisteigimu ir veikla mus supažindina v.s. Bronius Žalys, vienas pirmųjų šio židinio narių:

„Steigiamojoje sueigoje (sušauktoje v.s. dr. V. Kišono) 1956.4.22 dalyvavo šie broliai-sesės: Laima Deikienė, Vytautas Deikus (abu akad. skautai), Irena Dudaitienė, Algirdas Dudaitis, Vytautas Kišonas, Mikas Rudys, Zigmas Staugirdas, Liza Veteikienė, Leonas Zigaitis ir Bronius Žalys. Pirmuoju tėvūnu išsirinktas ps. Zigmas Staugirdas, kanclere — sesė Irena Dudaitienė. Neužilgo buvo priimtas židinio statutas.

Narių skaičius pamečiui augo, pasiekdamas 50-ties. Penki židinio nariai yra mirę: ps. Zigmas Staugirdas — 1964, s.v. Leonas Zigaitis — 1971, v.sl. Stasys Sankauskas — 1974, akad.sk. Leonora Bukevičienė — 1975, Židinio Garbės narys Jonas Kelertas — 1976.

Židinys moraliai ir materialiai rėmė vietos skautų tuntą, iš tradicijos kasmet talkino tunto kaukių baliaus ruošime, perimdamas visą virtuvės tarnybą bei suorganizuodamas maistą; skyrė premijas stovykautojams ir t.t.

1973 balandžio 7 d. židinys, drauge su Sydnejaus Literatų Būreliu, suruošė literatūros vakarą, kuriame dalyvavo Sydnejuje ir apylinkėse gyvenę rašytojai.

Nuo 1977 pradėtas leisti židiniečiams skirtas „Tėvynės Židinio“ biuletenis, kurio iki šiol pasirodė 14 nr. Tų pat metų rugsėjo 8 d. suruošta knygų šūktuvių popietė, kurioje pristatytos Vytauto Janavičiaus, Juozo Almio Jūragio, Avos Saudargienės, Marijos M. Slavėnienės, Antano Skirkos ir Aldonos Veščiūnaitės išleistos knygos. Suruošta pirmoji ekskursija autobusu į Bowral Tulpių Festivalį.

1978-tieji metai buvo vieni veikliausių: perimta platinti skautiškoji spauda, kurią per židinį užsisako net kitų miestų broliai-sesės; organizuotai dalyvauta VI-je Tautinėje Stovykloje Gilwellio Parke (Victorijoje), kur dalis židiniečių ėjo svarbias pareigas.

Nuo 1979 pradėtos ruošti pavasario-rudenio ekskursijos, kuriose mielai dalyvauja ir Sydneyjaus vyresnieji tautiečiai; jų lig šiol suruoštos 6.

Židiniui vadovauja narių renkami tėvūnas ir kanclerė. Jais 25 metų laikotarpiu buvo:

1956.4.22: tėvūnas — ps. Zigmąs Staugirdas, kanclerė — v.sl. Irena Dudaitienė;

1958.6.21: tėvūnas — v.sl. Jonas Zinkus, kanclerė — Liza Veteikienė;

1960.3.13: tėvūnas — ps. Vytautas Bukevičius, kanclerė fil. Tamara

Vingilienė (abu akad. sk.);

1962.3.25: tėvūnas — ps. Izidorius Jonaitis (akad. sk.), kanclerė — Lionė Bukevičienė;

1964.3.22: tėvūnas — ps. Vytautas Deikus (akad. sk.), k-clerė — Aldona Adomėnienė;

1966.2.27: tėvūnas — Vytautas Bukevičius (akad. sk.), kanclerė — Milda Karpavičienė;

1968.3.24: tėvūnas — s. Aleksandras Jakštas (ak. sk.);, kanclerė — Dana Bartkevičienė;

1970.2.21: tėvūnas — s. dr. Aleksandras Mauragis, kanclerė — s. Marija Milienė (akad. sk.);

1971.5.16: tėvūnas — ps. Vytautas Deikus, kanclerė — s. Marija Milienė, o nuo 1972.4.30 — Jadvyga Viliūnienė (visi akad. sk.);

1974.5.5: tėvūnas dr. Alfonsas Viliūnas, kanclerė — Aldona Jablonskienė

1976.5.15: tėvūnas — v.s. Aleksandras Jakštas (akad. sk.), kanclerė Aldona Jablonskienė;

1978.3.12: tėvūnas — v.s. Bronius Žalys, kanclerė — Aldona Jablonskienė;

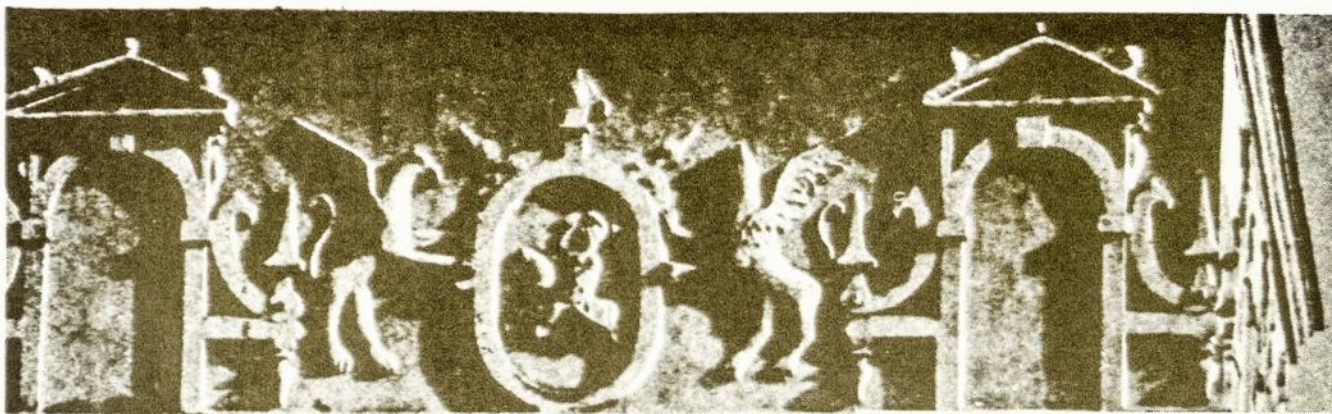
1979.3.25: tėvūnas v.s. dr. Aleksandras Mauragis, kanclerė — v.sl. Irena Dudaitienė;

1981.3.22: tėvūnu išsirinktas v.s. dr. Vytautas Kišonas, kanclerė — Milda Karpavičienė.”

Židiny s ryžtingai žengia į savo veiklos 26-sius metus ir toliau budėdamas Dievo, Tėvynės ir Artimo tarnyboje ir burdamas į savo eiles vyresniusius brolius-sesės!

Židinietis

Red. pastabėlė: Sydneyjaus židiny s įdomus tuo, kad jame, Sydneyjuje sunykus 1950 įsteigtam ASS skyriui, spietėsi ir akad. skautai. 1978 m. atsisteigus Sydneyjaus ASS skyriui, skyriaus nariai priklauso abiem vienetams (nė vienas iš jų iš židinio nepasitraukė).

EKSKURSIJA Į TĖVŲ ŠALĮ

Lietuvą lankiusių
Sydnejaus
ASS skyriaus
sesių įspūdžiai

Laimingoji minutė

Išlipome Maskvos aerodrome ir pasijutom esą kitame pasaulyje. Buvo ankstyvas pavasaris. Medžiai dar neišsprogę. Visur pilka, niūru, lydi nepasitikį, nedraugiški žvilgsniai. Bet mums tai nesvarbu, — mintys jau Lietuvoje. Jos pirma mūsų nulėkė į ten, į mielų draugų, artimųjų, giminių tarpą.

Vėl lipame į lėktuvą. Skrendame į Vilnių. Gaudumo, džiaugsmo, ilgesio ir meilės jausmai susipina kartu. Svajonės, sapnai išsipildė: dar pora minučių ir . . . po kojom pajusim išsiilgtą, mylimą, šventąją žemę.

Sutiko didžiulis būrys draugų, mielų, matytų ir nematytų giminių. Norisi kiekvieną priglauti, išbučiuoti, su kitais dar ir susipažinti. O laiko taip mažai — tik penkios dienos! Nukrečia drebulys. Rodos nieko nematai, tik girdi negailestingą laikrodžio tiksėjimą.

Palikę Gintaro viešbuty lagaminus, nuvažiuojame pas Antanus. Dukrelės Linutės nėra namiė. Tą dieną ji laikė abiturės egzaminus — lietuvių kalbos rašomasis. „O kur jos brolis Kęstutis?“ — paklausiau, nes žinau, kad universiteto studentai jau atostogauja. „Padeda Linutei egzaminus laikyti!“ Keista. Prisimena nerūpestingos gimnazistiškos dienos. Ir mes ten už lango „špargalkas“ laidydavom, jaunatviškai dūkdavom . . .

Besišnekučiuojant nepajutom, kad jau popietis. Linksma iš mokyklos grįžta jauniausias, sūnelis Jonukas. „Mama, mama, dvejetuką gavau!“ „Kodėl gi toks patenkintas, kad gava?“ — klausia motina. „Na, žinai, mamyte, kad man tai man, bet juokas ima pagalvojus, kas tai mokytojai bus, kuri man dvejetą parašė!“

Atėjo ir studentas Kęstutis — aukštas, lieknas, gražus . . . Neužilgo bus jo vestuvės. Žmonės apgailestauja, kad jo sužadėtinė yra tik daktarė. Sako: „Toks puikus vaikinai, galėjo tikrai prie kokios krautuvės pardavėjos prisisukti . . .“

Kaip žaibas prabėgo pirmoji diena. Vakare pusseserė nuvedė mus į operą. Ten netikėtai susitikom fil. Izidorių. Iš Australijos! Sydnejiškis! Lyg tikri giminės!

Gražu . . . lietuviška . . . žavinga . . . O negailestingas laikrodis vis skuba: tik-tak, tik-tak, tik-tak . . . **Tamara Vingilienė**

Su lietuviais Taline

Iš Suomijos laivu perplaukiau geležinę uždangą, atsidurdama Estijos sostinėje Taline. Čia turėjau praleisti tris dienas, kol galėsiu išskristi į Vilnių.

Šeštadienio rytas, einu pasivaikščioti, apžiūrėti miesto. Ūpas geras, bet apie vidudienį nuotaika pradeda kristi, nes nėra su kuo pasikalbėti. O man keliaujant ilgesnį laiką vienai, aišku, atsiranda noras pasikalbėti su žmonėmis, pasidalinti įspūdžiais ir t.t.

Bevaikščiojant išgirstu grupę įvairaus amžiaus žmonių kalbant tarp savęs lietuviškai. Prieinu ir prisistatau. Tai ekskursija iš Kauno. Jie mane pakvietė ir priėmė į savo autobusą. Tokiu būdu prisijungiau prie jų ekskursijos, pamačiau daugiau Talino miesto bei apylinkių. Būdama su jais pastebėjau, kad jie labai nuoširdūs, domėjosi manimi ir tuo pačiu turėjau progos papasakoti apie lietuvių gyvenimą išeivijoje. Jiems buvo labai įdomu, kad aš viena pati keliauju aplink pasaulį, jie stebėjosi, kad Australijoje gimęs žmogus kalba palyginamai švariai lietuviškai ir kad lietuviai, gyvenę išeivijoje, dar nėra pamiršę tėvų žemės. Su jais smagiai praleidau didesnę dienos dalį.

Vakare juos išlydėjau iš Talino stoties. Čia jie mane apdovanojo gintarėliais, pasikeitėme adresais, išgėrė Vana Tallin likerio, padainavome ir atsisveikinome.

Įtraukiniui pajudėjus nusišluoščiau ašarėlę, nes jie buvo pirmieji lietuviai, kuriuos sutikau Sovietų Sąjungoje.

Laima Barkutė

Neringos restorane

Po poros dienų viešnagės Vilniuje mums nusibodo būti „privilegiuotais aristokratais“ specialistiniame krašte. Galėčiau papasakoti daug atsitikimų, kaip stengiamasi pataikauti atvykusiems svečiams iš užsienio. Nežiūrint didelių pastangų įtikti, vis dėlto kartais yla išlenda iš maišo. Taip atsitiko ir mums.

Buvom sustoję viename iš geriausių turistų viešbučių — „Neringoje“, kur mums, nedrašiams, buvo patogiausia maitintis. Įėjus į viešbučio restoraną ir durininkui pažvelgus į Inturisto kortelę, tučtuoj atsirasdavo vietos prie staliuko, kur būdavom apdovanojami dešimties puslapių meniu „knyga“. Mums tik buvo keista, kad kai tik pasirinkdavom ką nors iš įdomių valgių, visada padavėjos atsakymas būdavo, kad „jau nebėra!“. Tai kam ta didžiulė knyga, jei viską galima sutalpinti ant pusės puslapio?

Mus sudomino, kas atsitiktų, jei mes pastovėtumėm eilutėje kartu su vietiniais gyventojais. Po gero pusvalandžio laukimo gavome vietas atsisėsti ir meniu, bet labai trumpą. Mano vyras užsisakė jautienos kepsnį, o aš — žuvies. Nustebom, kai už penkių minučių atsirado mūsų pietūs ant stalo. Buvo dar įdomiau, kad žuvis ir mėsa atrodė taip pat, o ir skonis buvo tas pats. Pakviečiau padavėją ir stengiausi jai įrodyti, kad suklydo, bet jina greitai išaiškino, kad „Kijevo viščiukas“ buvo tos dienos valgis ir nusišukdama pikta pastebėjo, kad „mes lyg atrodėm nepatenkinti maistu“. Neįtikėdama apsižvalgiau aplink ir pamačiau, jog visas restoranas valgė tą patį. Nusivylę, kad negavom paragauti lietuviškų skanumynų, tyliai suvalgėm ką gavę ir, net nebeišdrįsę paprašyti gėrimo, išėjom.

Julija Bogušaitė-Bassil

Kūčios Vilniuje

Kūčių vakarą praleidau Vilniuje. Buvome užkviešti į vieno gydytojo šeimą, kuri, kaip sakė mano giminaitis, Kūčias švęsdavo senu papročiu; buvo paaiškinta, kad Vilniuje tai esąs retas dalykas, ypač inteligentų tarpe, kuriems dėl darbo ar kitų sumetimų lyg ir nepatogu pasirodyti, kad laikosi senų papročių. Šiaip jau šeimose, ypač jei Kūčios išpuola darbo dieną, jos prisimenamos nebent kuklia vakariene — per „blatą“ gautom silkėm, pupelėm iš konservų dėžučių ir t.t.

Bet tame mažame butelyje Naujojoje Vilnioje, tarp tų pilkų, tarsi sulopytų pastatų, radome tikrą šventišką nuotaiką ir norą pabrėžti, kad senieji papročiai neišnykę. Susirinkę prie baltai dengto stalo, Kūčias pradėjome malda. Šeimininkė paaiškino, kad vakarienė grynai aukštaitiška. Pradėjom vaišintis baravykų sriuba, su bulkutėm, kimštom baravykais. Bešnekučiuodami, besiurbčiodami daug obuolinio vyno, valgėm ir valgėm! Marinuotus grybus, voveraites, vėl baravykus, silkes, žuvies patiekalus, šaltas daržoves — viskas iš konservų, net pupas, morkas, bulvės . . . Paskui sekė saldūs patiekalai: spanguolių kisielius — lengvas, šviesiai rausvas, truputį kartus, obuolių kompotas, aguonų pienas, šližikai. Turėjom ragauti viską: sakė, kad tai irgi aukštaitiškas paprotys.

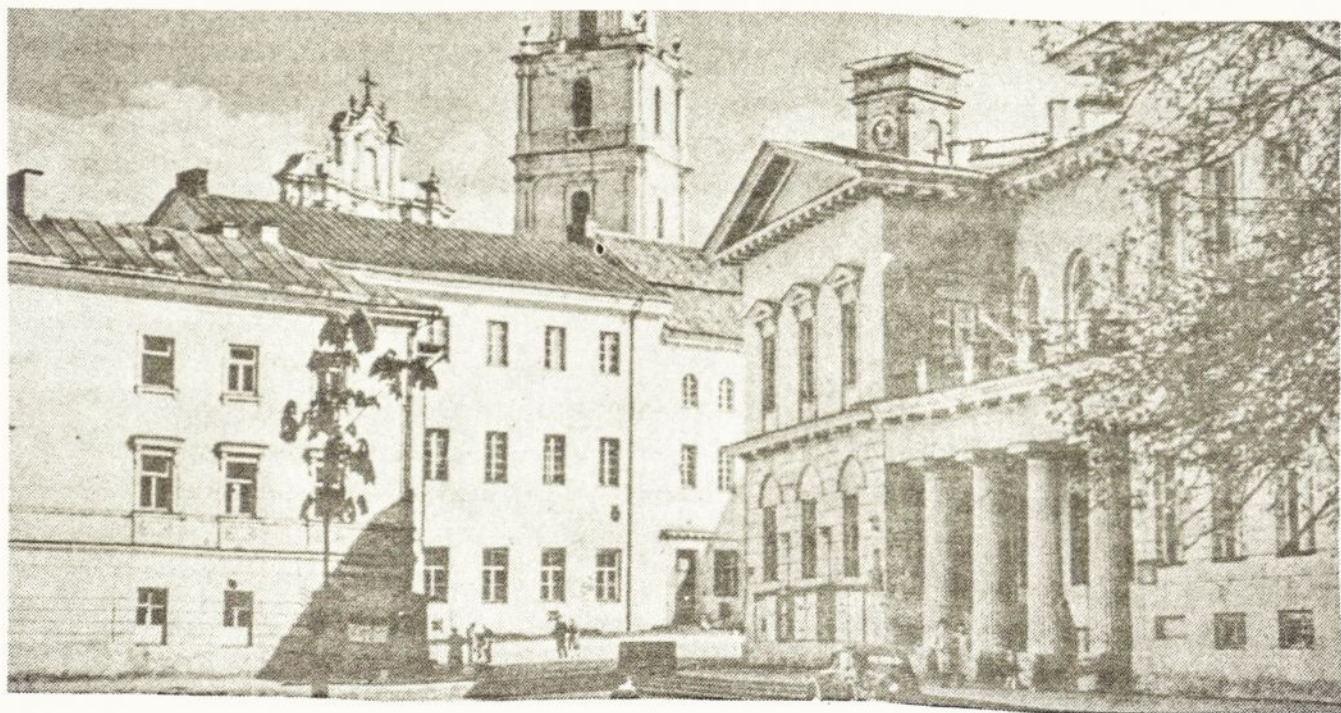
Baigiant vakarieniauti, šeimininkai padarė staigmeną, kiekvienam svečiui įteikdami mažą liaudies meno dovanėlę; man teko žavingos raštuotos, ranka megztos pirštinės.

Tokia kalėdiška nuotaika, lauke tikra, balta žiema — norėtusi, kad taip ir liktumėm šioje nuotaikoje . . .

Bet su vakariene pasibaigė ir Kūčios. Grįžom į realybę (net ir žiema, atrodo, pasitraukė), kai šeimininkas pradėjo rodyti didelį glėbį skaidrių iš praeitos vasaros kelionių po Gruzijos kalnus.

Vėliau mano prisiminimai iš tų Kūčių taip ir pasiliko įstrigę tarp džiovintų baravykų ir Gruzijos kalnų . . .

Eglė Žižytė

Vilniaus senamiestis prie universiteto

ALGIMANTAS GURECKAS SVARSTO

LIETUVOS SIENŲ KLAUSIMUS

Tenka pripažinti, jog Lietuvos sienų tema mūsų visuomenėje nėra populiari. Tai suprantama, nes atrodo, lyg svarstytume dar nenukauto lokio kailio padalinimą. Todėl sakoma, kad pirmiausia žiūrėkime, kaip galėtume padėti Lietuvai laisvę atgauti; kai ji jau bus laisva, galėsime ir apie teritorines problemas pagalvoti.

Tokia pažiūra pirmu žvilgsniu atrodo visai logiška, bet iš esmės ji yra klaidinga. Siekdami tautos laisvės, suprantame nepriklausomos Lietuvos valstybės atstatymą. O valstybė yra teritorinis — visuomeninis junginys. Negali būti valstybės be savos žemės, todėl valstybės atstatymo negalima atskirti nuo jos teritorijos apibrėžimo. Teritorija yra vienas iš trijų klasikinių valstybės elementų, ji yra glaudžiai susijusi su pačia valstybės esme, o teritoriją apibrėžia kokios nors sienos. Ar šios nustatytos tarptautinėmis sutartimis, ar jos tik faktinės ribos, ar jos yra nuolatinės ar tik laikinos demarkacijos linijos, — vistiek turi būti ribos, kur baigiasi vienos valstybės galia ir jau prasideda kitos valdžia.

Dar daugiau. Žemė yra tautos pagrindas, jos gyvenvietė ir jos maitintoja. Kiek kuri tauta gali išaugti ir kokios gerovės pasiekti, didelė dalimi yra apspręsta jos teritorijos didumo, jos žemių geografinės padėties ir turtingumo.

Pagaliau — tautos istorija yra tampriai susieta su jos teritorija. Galime net manyti, kad naujos tautos dažnai susidaro iš toj pačioj teritorijoj gyvenančių žmonių politinių bei ekonominių siekių bendrumo, o tautai būdingos savybės formuojasi krašto gamtos, reljefo, klimato įtakoj. Kai kurios krašto vietovės tampa tautos šventovėmis, iš kurių ji tikrai gali semtis stiprybės. Taip senoji Lietuvos istorija yra surišta su Vilniumi ir Trakais, o mūsų kultūros istorijai yra reikšmingos tokios vietovės kaip Kaunas, Seinai, Tilžė, Tolminkiemis.

Teritoriniai klausimai valstybėms yra taip svarbūs, kad jie dažnai tampa karų priežastimi. Niekas savo žemių lengvai neužleidžia, visi jas gina kiek tik įmanydami. Kartais net dėl mažų žemės lopelių kyla pavojingi susidūrimai. Prieš dvylika metų sovietų ir kinų kariuomenės kelias dienas įtemptai kovėsi dėl Zhenbao salelės Wusuli (Usuri) pasienio upėje. O ta salelė pavasario potvynių net užsemiama; tik vasarą ten pasistato palapinės ir laikinai apsigyvena keletas kinų žvejų.

Jei tokia salelė būtų Nemune, kur juo eina Lietuvos siena, tai lietuviai tik ranka numotų. Tikrai niekam nė į galvą neateitų dėl jos kautis. Gal kaip tik dėl nepakankamo savo žemių ir sienų svarbos įvertinimo Lietuva liko maža, o Rusija ir Kinija išaugo į didžiausias pasaulio valstybes.

Pramatyti ir pasiruošti ateičiai

Kad Lietuva, būdama nedidelis kraštas, galėtų atgauti savo žemes, yra būtina iš anksto išsiaiškinti, kiek ir kurių žemių mums teisinga bei tikslu siekti; svarbu pramatyti ir jėgas bei natūraliuosius sąjungininkus, kurie mums galėtų padėti. Teritoriniai

Būdingas to laikotarpio liudijimas yra Brėslaujos klebono laiškas, rašytas 1849 m. Jame sakoma, kad Brėslaujos parapijoj „žmonės kalba lietuvių kalba, tačiau jaunimas — jau baltarusių (t.y. gudų) tarpe“, o meldžiamasi lenkiškai. Klebono nuomone esą „galima numanyti, jog gimtoji lietuvių kalba, laikui bėgant, taps užmiršta“. (Cituota iš *Gaidės ir Rimšės apylinkės, Lietuvos TSR Paminklų apsaugos ir kraštotyros draugija, Vilnius, 1969*).

Taip ir nutiko: dabar apie Brėslaują jau seniai niekas lietuviškai nebekalba. Ten viešpatauja gudų kalba.

Panašus reiškinys tuo pačiu metu vyko ir Mažojoj Lietuvoj, kur lietuviai sparčiai vokiečių. Tik čia protestantiškoji evangelikų Bažnyčia lietuviškumui nebuvo priešinga, o kai kada net būdavo svarbi lietuvių kalbos atrama. Bet Mažojoj Lietuvoj daug įtakos lietuviams turėjo vokiška administracija, mokykla ir kariuomenė.

Mados galia buvo tokia milžiniška, kad per trumpą laiką didžiuliai lietuvių tautos plotai sugudėjo, sulenkėjo ar suvokiečių. Atrodė, kad netrukus lietuvių kalba ir tauta visai išnyks. Todėl 1879 m. Tilžėje įsiteigiama Lietuvių Literatūros draugija (Die Litauische Literarische Gesellschaft), kurios uždavinys buvo skubiai surinkti ir išsaugoti kuo daugiau duomenų ir medžiagos apie šią kadaise veržlią bei reikšmingą tautą ir jos įdomią kalbą; buvo numatyta, kad per 50 metų ji galutinai ištirps ir pradings.

Mūsų laimei, nutiko kitaip. Netrukus su „Ausra“ prasidėjo tautinis atgimimas, lietuvių tauta atsigavo, sustiprėjo, o po Pirmojo Pasaulinio karo atstatė savo valstybę ir atgavo nepriklausomybę. Die Litauische Literarische Gesellschaft 1923 m. nutarė savo veiklą sustabdyti, nes lietuvių tautai jau nebesą pavojaus išnykti.

Lietuvai atgavus nepriklausomybę, daug sulenkėjusių tautiečių atlietuvėjo. Jie grįžo prie savo tautos be jokio spaudimo, laisvu apsisprendimu. Tačiau atlietuvėjimo banga nepasiekė Lietuvos pakraščių, nes rytinę ir pietinę jos dalį kartu su Vilniumi buvo užgrobę lenkai, o vakaruose didžioji Mažosios Lietuvos dalis liko vokiečių valdžioje. Lenkai, o vėliau (Hitleriui paėmus valdžią) ir vokiečiai naciai atkakliai persekiojo mūsų tautiečius, tad anose srityse lietuvių kalba nyko ir toliau, tik ne taip greit kaip 19-to šimtmečio viduryje.

Lietuvių tautos ploto susiaurėjimą rodo šio rašinio priedas — žemėlapis. Čia juodais brūkšniais pažymėtos dabartinės faktinės valstybinės ir sovietinių respublikų sienos. Baltais sienų ženklais pažymėta 1920 m. taikos sutartimi su Sovietų Rusija nustatyta Lietuvos valstybinė siena ir senosios, istorinės Lietuvos sienos su Lenkija atkarpa ties Augustavu. Brūkšneliais pažymėtas dabartinis lietuvių tautos ir kalbos plotas, kur lietuviai sudaro absoliutinę ar reliatyvią gyventojų daugumą. Taškeliais apytikriai pažymėtas nuo paskutinio didžiojo maro (per 260 metų) lietuvių tautos prarastas plotas. Jo riba gan tiksliai žinoma Mažojoj Lietuvoj. Rytuose ir pietuose ji išvesta pagal katalikų-ortodoksų ribą, nes nuo Lietuvos krikšto lietuviai buvo katalikai, o gudai jau 400 metų anksčiau buvo pakrikštyti ortodoksais. Tuo būdu konfesinė katalikų-ortodoksų riba čia rodo senąją lietuvių-gudų ribą. Sunkiausiai atsekama yra senoji lietuvių riba su lenkais. Žemėlapyje ji išvesta daugiausia pagal vietovardžius ir keletą kitų, gan miglotų davinių.

Pagal šį žemėlapi lietuvių tauta prarado arti pusės savo ploto — apie 40-45%. Didžioji prarastojo ploto dalis nutautėjo 19-tame šimtmetyje, taigi dar palyginti neseniai. Tik lietuvių iškyšuliai anapus 1920 m. valstybinės sienos nutautėjo anksčiau.

Net Lietuvos sostinėje Vilniuje ir jo apylinkėse įsigalėjo lenkų kalba. Dabar Vilniai gyventojų dauguma vėl yra lietuviai, bet jo apylinkės vis dar liko sulenkėjusios. Tačiau ir nutautėjusiame plote kai kur užsiliko lietuvių — apie Apsą, Gervėčius, Buivydžius šiaurės rytus nuo Vilniaus), Marijampolį (į pietus nuo Vilniaus), Ramaškonis ir Dieveniškės (abi vietovės į rytus nuo Varanavo), Lazūnus, Zietelą.

Sovietinė tautybių politika

Baigiantis Antrajam Pasauliniam karui, sovietai užėmė šiaurės Rytų pusius su Mažąja Lietuva ir visai išnaikino ten likusius senuosius krašto gyventojus. Daugelis Rytprūsių gyventojų, artėjant sovietų kariuomenei, bėgo siaubo apimti, nes rusai, užėmę pirmuosius Rytprūsių kaimus, jų gyventojus baisiu žiaurumu išžudė. Užėmę visą kraštą, okupantai likusius vyrus uždarė į koncentracijos stovyklas ar išvežė į Sibirą, o moteris, vaikus ir senelius paliko bado mirčiai. Kai kurie likusiųjų sugalvojo gelbėtis, važiuodami į Lietuvą. Kęstutis Jokūbynas pasakojo matęs Kauno geležinkelio stotyje bado mirusius Rytprūsių atvykėlius vokiečius, kurie jau nebepajėgė net iš stoties išeiti maisto ieškoti. Lietuviai badaujančius kiek įmanydami gelbėjo ir maitino; kurie jų pasiliko Lietuvoj, išliko gyvi. Vėliau sovietai pabėgėliams leido išvykti į Vokietiją.

Šiauriniuose Rytprūsiuose senųjų gyventojų nebeliko. Kraštą sovietai apgyvendino iš rytų atvykusiais rusais ir gudais. Senuosius lietuviškus, prūsiškus ar vokiškus vietovardžius jie pakeitė rusiškais, kurie su senaisiais neturi jokio ryšio. Taip Tilžė tapo Sovetsku, Įsrutis — Černiachovsku, Gumbinė — Gusevu, Karaliaučius — Kaliningradu.

Šiaurinių Rytprūsių sunaikinimas ir jo gyventojų išmarinimas bado buvo masinės žudynės — Holocaust, apie kurias pasaulis tyli. O apie jas reikia žinoti ir kalbėti, nes nutylėtos žudynės yra paskatinimas ateityje kitiems žudikams.

Kitomis priemonėmis šiuo metu vyksta lietuvių naikinimas Rytų Lietuvoje. Tai kraštas, kurį rusai 1920 m. taikos sutartimi pripažino Lietuvai, bet, 1939 m. jį užėmę, Lietuvai negražino ir priskyre Gudijai. Gudai, rusai ir lenkai to krašto lietuvius visokiais būdais persekioja ir verčia juos tapti gudais. Lietuviškų mokyklų neleidžia, tad tėvai siunčia savo vaikus mokytis į Lietuvą. Šie, mokslus baigę, lieka Lietuvoj, nes savam krašte gudai jiems jokio darbo neduoda. Neapsikentę persekiojimų, keliasi į Lietuvą ir jų tėvai. Gudai to kaip tik ir siekia: kad Rytų Lietuvoje lietuviai kuo greičiau išnyktų ir taip būtų pagaliau ištrintas ryškus ženklas, kad visas tas kraštas dar praeitame šimtmečiu buvo kuone ištiesai lietuvių apgyventas.

Maksimalistai ir minimalistai

Visai suprantama, kad mūsųose pasigirsta siūlymų stengtis atgauti visas žemes, kur seniau lietuviai gyveno, nors dabar jie būtų nutautėję ar iš savo krašto išvaryti. Atrodo teisinga ištaisyti praeities skriaudas ir atsiimti, kas anksčiau mums priklausė, bet vėliau, svetimųjų priespaudos laikais ar dėl kitų nelaimingų aplinkybių, buvo netekta.

Kiek tų prarastų žemių yra? Senaisiais amžiais lietuviškos kultys gyveno visoj Gudijoje ir vakarinėj Rusijoje iki pat Maskvos. Taip toli, žinoma, niekas negeidžia, bet yra pasiūlymų siekti Lietuvai sienų maždaug pagal 18-to šimtmečio pradžios lietuvių tautos ribas (pažymėtas pridėtame žemėlapyje) ar net žymiai toliau anapus. Tai maksimalistiniai reikalavimai.

Nors dauguma minimo ploto gyventojų yra tikrai lietuvių kilmės, daugelis jų jau seniai visai nutautėję, užmiršę lietuvių kalbą ir laiką save gudais ar lenkais. Tokioje valstybinėje teritorijoje tikri, susipratę ir lietuviškai kalbantys lietuviai gali atsidurti mažumoj: tada mūsų tauta savamę krašte prarastų vadovaujantį vaidmenį ir Lietuva — kaip valstybė — liktų tik iš vardo.

Kitas kraštutinis būtų atsisakyti viso, kas buvo prarasta. Yra minimalistinių pasiūlymų stengtis išlaikyti tik tai, kas dabar likę okupuotos Lietuvos ribose, ir užmiršti anapus jų likusias žemes. Tokias pažiūras kritikuoja 1978 m. Vilniuje pogrindžio išleistas pranešimas apie Gudijos lietuvių padėtį; jame skundžiamasi, kad „abejingumas Baltarusijos (t.y. Gudijos) lietuvių likimu yra apėmęs nemažą lietuvių visuomenės dalį“: kai kurie sako, kad „reikia laikytis čia, Lietuvoje, čia įsistiprinti“, o dėl Baltarusijos lietuvių nereikia eikvoti jėgų, nes anas reikalas esąs žuvęs. Pranešimas tvirtina, kad tokia pažiūra esanti klaidinga, nes „Baltarusijos lietuvių likimas neatjungiamai surištas su visos lietuvių tautos likimu“, nes Baltarusijoje „rašoma lietuvių tautos istorija“. Rusiškasis nacionalizmas yra „pasišovęs suėsti ne tik Baltarusijos lietuvius, bet ir visą rytinę Lietuvą, o vėliau ir visą Lietuvą“. Todėl Baltarusijos lietuvių nutautinimas esąs „tik vienas tarpsnis visos Lietuvos surusėjimui“.

Minėtas pogrindžio leidinys išėivijos lietuviams priekaištuoja, kad mes per mažai rūpinamės Baltarusijos lietuvių likimu, per mažai apie juos kalbam, per mažai pasaulį informuojam apie jų persekiojimą (*Eltos Informacijos* „Pranešimas apie lietuvių naikinimą Baltarusijoje“, 1979 balandis, nr. 4).

Minimalistų siūlomas tikrai pavojingas kelias. Kovą galima laimėti ar pralaimėti, bet kai priešas mus naikina atsisakius kovos, pralaimėjimas yra užtikrintas. Be kovos visa lietuvių tauta neturi ateities. Minimalistai tikisi, kad, jei vien tik tūnosime dabartinėse Lietuvos ribose, aplinkiniai kaimynai paliks mus ramybėje. Tai tuščia iliuzija. Daug lenkų vis tebesvajoja vėl užgrobti Vilnių, o gudai visur skelbia, kad Vilnius ir visas lietuvių dzūkų kraštas turi tekti jiems.

Rytų Lietuva

Daugelis Gudijai priskirtos Rytų Lietuvos gyventojų nėra dar visai nutautėję. Jie yra užmiršę lietuvių kalbą ir kalba gudiškai arba lenkiškai, bet savęs nelaiko nei gudais, nei lenkais, nei lietuviais. Tai žmonės be tautybės, kurie save vadina „vietiniais“, gudiškai — „tuteiši“.

Kiek tokių „tuteišių“ yra, niekas tikrai nežino, nes per gyventojų surašymus jiems nebuvo leidžiama užsirašyti žmonėmis be tautybės, kokie jie iš tikrųjų yra. Rašėsi jie tada daugiausiai pagal tai, kas juos kada valdė: lenkų okupacijos metu — lenkais, o dabar — gudais.

Niekas taip pat neklausė, kuriam kraštui jie norėtų priklausyti. Kol Lietuva buvo nepriklausoma, beveik visi tie betaučiai būtų pasisakę už Lietuvą, nes jiems labai didelį įspūdį darė Lietuvoje pravesta žemės reforma, valdžios rūpestis ūkininkų reikalais, gražiai sutvarkytas kraštas ir sparčiai kylanti gerovė.

Todėl, Lietuvai išsivadavus, būtų tikslu stengtis atgauti visą dabar Gudijai priskirtą Rytų Lietuvą iki 1920 m. taikos sutartimi su Sovietų Rusija nustatytos sienos. Ta sutartis sudaro pakankamą teisinį pagrindą Lietuvai visą aną kraštą paimti savo valdžion ir įvesti ten savo administraciją, nelaukiant jokių kitų derybų ar sutarčių;

vėlesnė — 1939 m. sienų sutartis — buvo Lietuvai sovietų grasinimais primesta ir todėl nėra privaloma. Dar mažiau Lietuvai privaloma dabartinė, sovietų išvesta siena. O jėga gudai negalėtų Rytų Lietuvos sau pasilaikyti, nes jie yra silpni ir neturi paveikaus tautinio pasipriešinimo sąjūdžio, kuris, sovietų galybei susvyravus, galėtų virsti Gudijos išsivadavimo židiniu.

Atgavus Rytų Lietuvą, jos gyventojai turėtų progą patirti, kaip laisva Lietuva tvarkosi. Jei dabar, po 41 metų sovietinės okupacijos, Lietuva dar vis ryškiai išsiskiria iš Sovietų Sąjungos ir rusai ją laiko „Vakarais“, tai galima tikėtis, kad laisvę atgavusi Lietuva mokės susikurti tikrai patrauklią santvarką ir sugebės kelti savo gyventojų gerbūį. Po metų ar dvejų Lietuvos valdžioje būtų galima rytinėje dalyje praveisti plebiscitą, kad to krašto gyventojai galėtų pasisakyti, ar jie nori pasilikti prie Lietuvos, ar atsiskirti ir prisijungti prie kurio kito kaimyninio krašto. Tada pagal plebiscito duomenis būtų galima išvesti naujas Lietuvos rytines ir pietines sienas.

Krašto gyventojų daugumos valia yra vienintelis tvirtas pagrindas tam kraštui valdyti. Ten, kur dauguma pasisakys už Lietuvą, galima tikėtis ilgainiui savanoriško atlietuvėjimo, be prievartos ir be spaudimo, kaip atlietuvėjo daugelis nutautusių lietuvių nepriklausomoj Lietuvoj. Aišku, kad tiems gyventojams, kurie už Lietuvą pasisakys, ji bus artima ir patraukli. Ir priešingai: nėra prasmės laikyti žemes, kurių gyventojai Lietuvai priešingi, nes jie tik silpnins ir ardys jiems svetimą valstybę, o ilgainiui jų prievarta vis tiek neiolaikysim.

Suvalkų-Seinų kraštas

Suvalkų-Seinų kraštą dabar valdo Lenkija. Po Pirmojo Pasaulinio karo atsistačiusios Lietuva ir Lenkija nesusitarė dėl naujos sienos, todėl teisėtomis sienomis lieka senoji, istorinė riba, pagal kurią Suvalkų-Seinų kraštas priklauso Lietuvai. Nors principiniai teisinga reikalauti senosios sienos atstatymo, bet iš tikrųjų mažai vilties Suvalkų-Seinų kraštą atgauti. Didžioji šios srities gyventojų dalis yra visiškai sulenkėjusi. Tikrų betaučių gyventojų ten nėra; tik šiaurinėj ir rytinėj krašto dalyje yra dar nemažai aplenkėjusių lietuvių, kurie kartais pasisako esą lietuviai, o kartais lenkai. Tikri, tvirti lietuviai išliko tik nedidelėj Punsko ir Seinų apylinkėj.

Lietuvai būtų svarbu atgauti bent tą mažą, ištiesai lietuvių gyvenamą apylinkę, bet ir tai bus vargiai įmanoma, nes lenkai Lietuvai nieko geru neužleis, o Lenkija yra didelė valstybė, turinti stiprią, gerai ginkluotą kariuomenę.

Šiauriniai Rytprūsiai ir Mažoji Lietuva

Visai skirtingas yra Karaliaučiaus srities klausimas, kur senieji to krašto gyventojai vokiečiai ir lietuviai buvo išžudyti ar išvaryti. Visas anas kraštas, kuris buvo šiaurinė Rytprūsių dalis kartu su Mažąja Lietuva, dabar apgyvendintas rusų ir gudų kolonistų. Jie ten tik paviršutiniškai įsikūrę, kraštas pasibaisėtinaai apšleistas, daug kur pavirtęs tyrlaukiais. Daug kariuomenės, karinių įrengimų, raketų lizdų, kariuomenės pratybų laukų. Ta rusų kolonija lietuvių tautai yra mirtinai pavojinga: ji atkerta Lietuvą nuo Vakarų ir visus tris Baltijos kraštus apsupa, suima į milžiniškas reples.

Ilgainiui rusai ten pradės įleisti savo šaknis. Tada rusų tauta sieks susijungti su savo kolonija, įkurdintą senųjų prūsų ir Mažosios Lietuvos žemėje, ir todėl stengsis nutautinti ar išnaikinti jai kliudančias lietuvių, latvių ir estų tautas. Niekas aiškiau neparodo rusų pasiryžimo tas tautas sunaikinti, kaip rusiškos kolonijos įkurdinimas toli vakaruose, anapus Baltijos kraštų.

Lietuvių tautos išlikimui yra būtina, kad pirma proga rusų kolonija **Karaliaučiaus** srityje būtų panaikinta. Kiekviena tauta turi teisę užsitikrinti savo išlikimą. Tokią teisę turi ir lietuviai. Todėl kolonistai turi grįžti iš kur atkeliavę.

Bet kam tada tas kraštas turėtų tekti, kas ten turėtų apsigyventi? Lietuvių tauta turi neabejotinų teisių: minėto krašto šiaurinėje ir rytinėje dalyje dar neseniai gyveno lietuviai, kurių dauguma suvokietėjo tik 19-to šimtmečio pabaigoje. Likusioje krašto dalyje gyveno vokiečiai, kurių daugelis taip pat buvo lietuvių ar lietuviams giminingų prūsų kilmės.

Tačiau daugiausiai teisių į tą kraštą turi iš jo pasitraukę ar išvaryti senieji gyventojai — vokiečiai ir lietuviai. Jie turi teisę grįžti į savo gimtąjį kraštą ir grįžę spręsti jo likimą. Tai vadinamoji tėviškės ir apsisprendimo teisė — **Heimat- und Selbstbestimmungsrecht**, kurios jie visą laiką reikalauja. Mes turėtume jų teisėtus reikalavimus remti.

Išlikę senieji šiaurės Rytprūsų ir Mažosios Lietuvos gyventojai dabar gyvena Vokietijoje. Nors dauguma yra lietuvių ar prūsų kilmės, bet sąmoningų lietuvių jų tarpe maža. Taip pat nedaug save laikančių prūsais. Kiti yra suvokietėję, save laiką vokiečiais. Todėl, grįžę į savo kraštą, jie greičiausia apsispręstų už Vokietiją. Lietuvai tai būtų nors ir ne pats geriausias, bet ir neblogiausias sprendimas: mūsų tautai svarbiausia, kad Karaliaučiaus srityje neliktų kolonistų rusų ir kad juos ten nepakeistų Lietuvai taip pat labai pavojingi lenkai. Gal, tačiau, ir taip nutikti, kad Vokietija Karaliaučiaus srities negalės ar net nesieks atgauti, vengdama susikirtimo su lenkais, kurie kiek įmanydami priešinsis Vokietijos grįžimui į Rytprūsius. Tokią galimybę pramatydami, kai kurie Rytprūsų vokiečių norėtų ateities atkurtuose Rytprūsiose įsteigti atskirą, nepriklausomą Prūsijos valstybę. Kiti jų mano, kad ta Prūsija turėtų jungtis su Lietuva, Latvija ir Estija į Baltijos sąjungą ketvirtuoju nariu. Lietuvai tie pasiūlymai būtų patys geriausi, nes senųjų to krašto gyventojų įsteigta Prūsija, vengdama lenkų pavojaus, būtų priversta glaustis prie Lietuvos.

Priešai ir draugai

Tačiau visi mūsų pageidavimai ir planai liks tik svajonėmis, jei nerasim jėgų, kurios mums padėtų juos įgyvendinti. Galima pramatyti, kad mūsų priešai bus lenkai, gudai ir rusai, ypač Lietuvos ir Karaliaučiaus srities rusai kolonistai. Tiesa, yra lenkų, kurie Lietuvai pripažįsta Vilnių; su jais dėl kitų ginčijamų klausimų turbūt nebūtų sunku susitarti. Bet yra daug lenkų šovinistų ekspansionistų, kurie taikosi vėl užgrobti Vilnių, ukrainiečių Lvovą ir vakarines Gudijos žemes. Sunku pramatyti kurie jų laisvoje Lenkijoje paimtų viršų, todėl su lenkais tenka būti labai atsargiems ir reikia pasiruošti atremti jų kėslus į Vilnių ir net į visą Lietuvą.

Su gudais, kol šie nori Vilniaus, susitarti neįmanoma, bet jie didelio pavojaus nesudaro, nes yra silpni, nebent lenkai jiems padėtų ir juos prieš Lietuvą panaudotų.

Iš kitos pusės galima pramatyti ir sąjungininkus, su kuriais mūsų tikslai pilnai ar bent didele dalimi sutampa. Tai ukrainiečiai ir vokiečiai, ypač išvarytieji Rytprūsų vokiečiai.

Pramatomieji sąjungininkai būtų stipresni už galimus priešus, todėl savo siekimams galime sudaryti realų pagrindą. Bet sąjungininkai savaime neatsiranda: jau dabar turėtume atsidėję plėsti ir stiprinti draugiškus santykius su ukrainiečiais ir vokiečiais. Tik užsitikrinę jų paramą, galėsime tikėtis lietuvių tautos žemių sujungimo atstatytoje, laisvoje Lietuvos valstybėje.

ASS Chicagos skyriaus

METINĖS ŠVENTĖS AKIMIRKOS

Fotografuoja Alg. Korzonas

ASS veteranas J. Dainauskas sega korporacijos ženklelį senj. Albertui Tuskeniui Naujosios t.n. ir senjorai įsijungia į Chicagos ASS ratą.

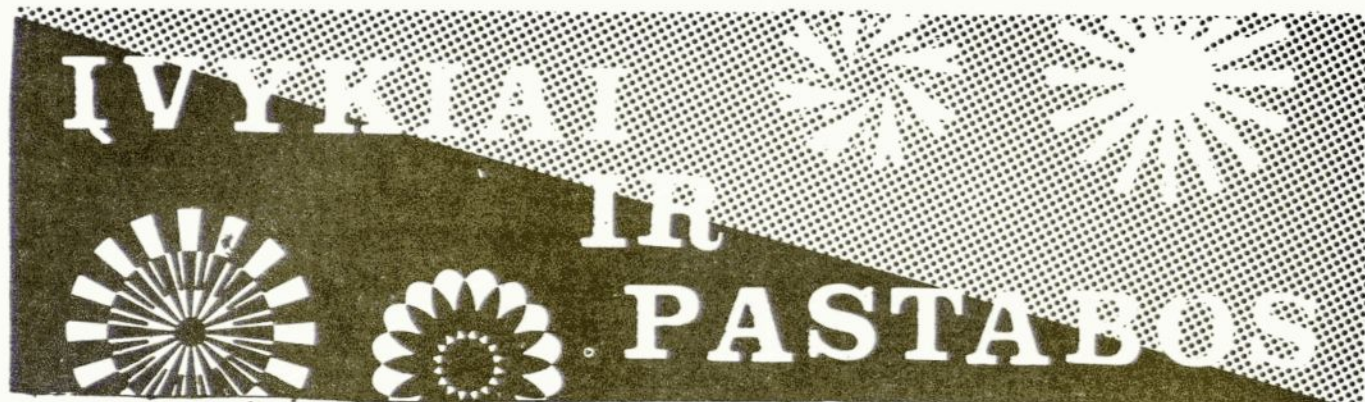

Korp! Vytis CV pirmininkas P. Šalčiūnas pasiruošęs uždėti "spalvas" naujesiems senjoram (iš kair.): D. Vidžiūnui, D. Budriui, T.

ASD Chicagos skyriaus pirm. G. Liubinskaitė sega ženklelį

DAR APIE LSS LITUANISTIKOS SEMINARĄ

LSS ruoštas pirmasis Lituanistikos seminaras skautų vadovams, -vėms praėjo sėkmingai ir nuoširdžiai darbinga dvasia. Seminaras vyko birželio 20-27 d. lietuviškoje „Gintaro“ vasarvietėje, Union Pier, MI.

Šiuos kursus suorganizavo Lietuvių Skautų Sąjungos Lietuviškumo Komisija, kurios pirmininkė yra v.s.fil. Danutė Eidukienė. Ji taip pat juos pravedė ir administravo; pavadavo ps. Marytė Utz.

Siūlyčiau . . .

Su džiaugsmu skaitome mūsų spaudos puslapiuose taip puikiai pasisekusio seminaro atgarsius. Didelė padėka priklauso šios idėjos pirmūnams, kurie nugalėjo įvairius sunkumus ir šią kilną mintį taip sėkmingai įgyvendino. Tačiau, jei panašūs kursai bus kartojami ateityje (kas turėtų tapti tradicija), norėtusi, kad kaip galima daugiau skautiškojo jaunimo galėtų jais pasinaudoti.

Siūlyčiau ateityje į lituanistikos seminarus priimti šešiolikamečius ir septyniolikamečius, jei tie jaunuoliai jau yra baigę aukštesniąją lituanistinę

mokyklą ir turi brandos atestatus. Reikia manyti, kad atsirastų didesnis skaičius kursantų, nes daug to amžiaus jaunuolių vasaros metu negali (be aštuoniolikos metų) gauti darbų ir daug laisvo laiko praleidžia labai nenaudingai.

.fil. Ritonė Rudaitienė

Antras švyturys

Daugelį metų Pasaulio lietuvių jaunimo sąjungos Ryšių centro rengiamas Lituanistikos seminaras buvo bene vienintelė priemonė suintensyvinti lietuvių kalbos vartojimą jaunimo tarpe. Šią vasarą užsižiebė ir antras švyturys — Lituanistikos seminaras skautų vadovams. Jei per kelerius metus susidarys pakankamai didelis skautų vadovų skaičius, kuris „įsipratins“ savo tarpe kalbėti lietuviškai, bus galima tikėtis ir platesnio lietuvių kalbos vartojimo jaunesnių stovyklautojų tarpe. Vaikai ir paaugliai, išgirdę savo jaunų vadovus kalbant lietuviškai, neišvengiamai bus to paveikti. Jei skautų seminarams pavyks išlaikyti nuotaiką, uždaramą ir studijų intensyvumą, galima tikėtis ne tik teigiamų rezultatų jų vadovaujamosiose stovyklose, bet ir didesnio jautrumo taisyklingai lietuvių kalbai.

Džiugu, kad PLJS Lituanistikos seminaras nėra vieniša prošvaistė. Skautų pavyzdžiu turėtų pasekti ateitininkai, neolitanai, šokių grupės ir kiti sambūriai. Šalia nepamainomai vertingų studijų dienų, suvažiavimų ir kongresų, kiekvienas jaunimo telkinys turėtų ugdyti bent branduolį tokių narių, kuriam lietuvių kalba būtų natūrali susižinojimo priemonė. Tik tuomet galima tikėtis laimėjimų kovoje prieš srovę.

eps

Nenusivyliau

Kai aš apie šį seminarą sužinojau, visai net negalvojau į jį važiuoti. Iš tikrųjų norėjau dalyvauti lit. kursuose prie Kent State, bet jie ruošiami man nepatogių laiku. Todėl ir atvykau.

Nieko ypatingo nesitikėjau, tokiu būdu sunku būti apviltai. Aš maždaug tikėjaisi, kad bus panašu į Kent State kursus, tai taip ir pasiruošiau. Maniau pasitobulinti lietuvių kalbos vartojime bei rašyboje. Tikėjaisi visą savaitę tik lietuviškai kalbėti ir daug namų darbų. Namų darbais visai nenusivyliau; tikrai jų buvo daug.

Kadangi šis seminaras ruošiamas LSS, tikėjaisi daugiau skautams pritaikytų paskaitų. Nors paskaitos nebuvo skautiška tema, vakaronės (kai kurios) buvo ta tema.

Turiu prisipažinti, kad nenusivyliau. Lektoriai malonūs, paskaitos įdomios, o studentai labai draugiški ir linksmi. Tiesą pasakius, nekalbame lietuviškai visai visą laiką, bet bent tikrai bandome. Manau, kad, jei seminaras būtų dviejų savaitių, tai būtų geriau.

Jaučiu, kad tikrai bent kiek išmokau

ir pasitobulinau, nors mano kirčiavimas dar žymiai nepagerėjo. Taip pat sužinojau, kad tėvų išmokyta kalba yra pilna nevertotinių hibridų bei barbarizmų.

Esu labai laiminga, kad čia atvykau ir turėjau progos pabendrauti su jaunu lietuvišku skautų „elitu“, kuris pasišventęs pasiryžo dirbti. Aš linkiu, kad šį seminarą tęstų ir kitą vasarą.

Regina Vilkaitė

Parama

Seminaro ruošimas susijęs su nemažomis išlaidomis. Kiekvienam dalyviui kainavo po 110 dol. ir kelionės išlaidos. Lektoriai savo laiką ir darbą aukoję nemokamai. Laimė, kad atsirado šio seminaro reikšmę supratusių rėmėjų. Lietuvių Fondas atėjo su 500 dol. parama. Lietuvių Skautų Sąjunga parėmė 1,000 dol. Po 110 dol. (užmokėti už po vieną studentą) aukoję — Clevelando skautininkių draugovė, v.s. Ona Siliūnienė, Vydūno Jaunimo fondas, Chicagos „Lituanicso“ tuntas ir Waterbury „Neries“ tuntas. Po 150 dol. (primokėti trims studentams) aukoję Chicagos „Aušros Vartų“ tuntas ir LB Detroito apylinkė. Po 50 dol. aukoję Detroito „Gabijos“ ir „Baltijos“ tuntas ir Chicagos „Kernavės“ tuntas. Chicagos skautininkių draugovė paskyrė seminarui 100 dol., iš kurių nupirko 20 egzempliorių dr. A. Norvilos knygos „Dvikalbiškumas: palaima ar prakeikimas“, o likusius 68 dol. perdavė seminaro vadovybei. Akademinės Skautijos leidykla paaukoję 250 dol. vertės knygų. Gautoji parama LSS ir Lituanistikos seminaro vadovybės bei seminaro dalyvių nuoširdžiai vertinama.

L. R.

37

Tarp seminaro paskaitų pozuoja kolegės G. Eidukaitė (Chicago) ir R. Vilkaitė (Los Angeles).

VADOVŲ SUAŽIAVIMO PABIROS

Vyresnieji prisimename, kad Vokietijos meto skautavimo laikais beveik visus didesnio masto reikalus sprendavome gausiuose sąskrydžiuose. Net ir aukšč. Sąjungos vadovybę rinkdavome akivaizdiniu suvažiavimu. Iš patirties žinome, jog akivaizdus vadovų susitikimas suteikia geresnę progą plačiau, intymiau pasidalinti rūpesčiais, patirti kitų vietovių darbo sąlygas, rasti naujų veiklos priemonių, suderinti Sąjungos darbo kryptį ir t.t.

To niekad neįvykdytume laiškais, telefonais ar kitais kreipiniais į vadovus.

Tačiau emigracijoje apystovoms pasikeitus, didžiąją organizacijos reikalų dalį taip dabar ir sprendžiame: bendraraščiais, biuleteniais, telefoniniais pašnekesiais. Vadovų suvažiavimų tarpai (dėl lėšų, vadovybių iniciatyvos stokos bei įvairių kitų priežasčių) yra gerokai pakitę. Atsigrįžę į netolimą praeitį regime, kad Seserijos vadovės vis dar sugeba dažniau susirinkti; Brolijos vadovų akivaizdinės svarstybos stipriai suretėjusios, o paskutinis bendras LSS vadovų, -ių suvažiavimas įvyko bene 1969 metais. LSS rinkiminiuose biuleteniuose jau krūvą metų tokių suvažiavimų

pageidauta bent kartą kadencijos metu, tačiau prašančiųjų balsas vis likdavo „aidu tyruose“.

Todėl buvo pasidžiaugta š.m. rugsėjo mėn. Dainavoje įvykusi LSS vadovų,-ių suvažiavimu, kuriame dalyvavo 77 asmenys. Galėjo būti jų žymiai daugiau; atrodo, kad vietovių vadovai neatliko savo „namų darbo“. Negausiai pasirodė ir Tarybos narių, kuriems tikrai būtų buvę verta (o gal net privalu) išgirsti Sąjungos vadovų lūkesčius, nuomones etc. Iš spaudos patyrėme, jog suvažiavimas buvo naudingas turiniu, kiekvienas — kad ir trumpai — turėjo progos pasisakyti rūpima tema ir pan.; užmegzta naujų pažinčių, pasidžiaugta smagia vakarone.

Tą patį byloja ir dalyviams pateiktų anketų atsakymai: didžioji dalyvių dalis atsiliepė teigiamai apie ano savaitgalio programą, gerą pravedimo metodą, konstruktyvias diskusijas ir t.t. Tačiau įdomiausia (o gal ir pati svarbiausia) anketos dalis — tai dalyvių išreikšti pageidavimai dabarčiai bei ateičiai. Štai keletas būdingesnių:

— Privalu įtraukti daugiau jaunų vadovų į suvažiavimų programų ruošimą;

— Dėti stipresnių pastangų, ypač lėšomis, kad ateities suvažiavimuose dalyvautų daugiau jaunųjų vadovų. (Daugumos dalyvių pageidavimas).

— Mums visiems aiškios Sąjungos problemos, bet susirinkę nebuvome pasiruošę gerai jas išdiskutuoti ir padaryti tinkamas išvadas;

— Suvažiavimus daryti kadencijos pradžioje, kad būtų tęstinumas, kad būtų įmanoma padaryti įgyvendinamus sprendimus;

— Tuntininkai neparodė suvažiavimui reikiamos pagalbos;

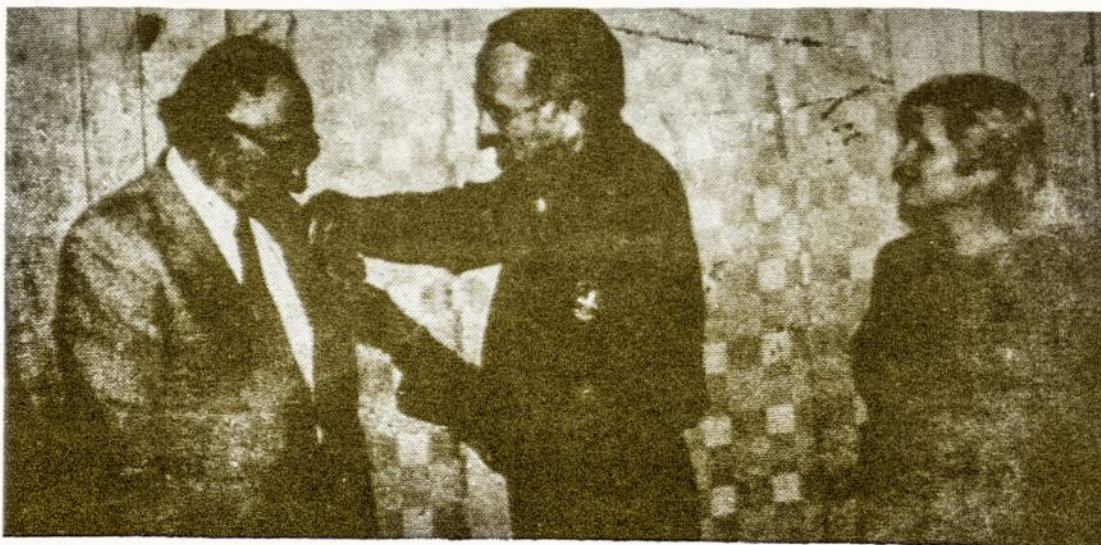
— Šio suvažiavimo temos lietė daugiau vyresnius vadovus; gal todėl ir nepritraukė jaunesniųjų;

Suvažiavimo pabiras norisi užbaigti vieno dalyvio trumpute, bet nuoširdžiai teisinga išvada: „Diskutavome, diskutavome, bet jokių nutarimų nepadarėme. Grįšime į savo vienetus ir veikla vėl tęsis toliau!“

K. N.

Oak Park, IL

Vadovų vakaronės svečių rašyt. Vyt. Alantą puošia Tarybos pirmininkas fil. S. Miknaitis. Šalia fil. D. Jurgutienė. V. Bacevičiaus nuotr.

SPAUDOS LENTYNA

TOMAS VENCLOVA

LIETUVA PASAULYJE

Labai nedėkingas dažniausiai būna žurnalisto — publicisto raštų likimas. Tuo tarpu, kai dailiosios literatūros kūrėjo (kad ir ne visada vertingi) raštai yra leidžiami knygomis, laikomi knygų lentynose, bibliotekose, publicistiniai rašiniai (ypač atspausdintieji laikraščiuose ar perskaitomi per radiją) susilaukia greitos „mirties“ — perskaičius, jie po keleto dienų išmetami, o laikraščių komplektai retai renkami.

O tačiau ir publicistika, įskaitant suvažiavimuose skaitytas paskaitas, dažnai turi išliekančios vertės. Taigi labai gerai, kai autoriai surenka juos į vieną vietą ir išleidžia knygomis.

Malonu, kad galime pasidžiaugti nauju šios srities veikalu. Akademinės Skautijos Leidykla išleido rašytojo T. Venclovos publicistinių rašinių, parašytų 1975-1980 m., rinkinį antrašte „Lietuva pasaulyje“. 292 puslapių knygą dailiai atspausdino „Draugo“ spaustuvė.

Knyga yra 6 skyrių: 1 Išvykimo ir pilietybės reikalai, 2. Žmogaus teisių bei tautinių teisių problemos, 3. Kultūriniai dalykai, 4. Dialogai su išeivija (įskaitant pasisakymus apie savo literatūrinę veiklą), 5. Santykiai su kaimynais. Paskutiniame (6-jame skyriuje), kuris pavadintas „Glavlito leista“, įjungti dviejų rašinių tekstai, kuriuos autorius 1966 ir 1970 m. paskelbė okupuotose Lietuvos spaudoje, kurių mintys tačiau ne visiškai derinasi su sovietine linija. Be to, knygoje (243-256 psl.) pateiktas labai įdomus rašytojo (vėliau Nobelio premijos laureato) Česlovo Milošo laiškas T. Venclovai, antrašte „Vilnius kaip dvasinio gyvenimo forma“. Yra ir kitos įdomios medžiagos, mūsų spaudoje neskelbtos ar skelbtos mažo tiražo leidiniuose, kurių platesnė skaitytojų masė nepastebėjo.

Naujoje knygoje, autoriaus žodžiais, surinkti būdingieji T. Venclovos pastarojo laikotarpio straipsniai ir pasisakymai, turį ne vien archyvinę, bet ir išliekamąją reikšmę. Tai tam tikras dabartinės — okupuotosios Lietuvos gyvenimo istorijos — Lietuvos visuomeninės minties aprašas.

Religijos persekiojimo reikalu T. Venclova rašo: „Net ir sušvelninus režimą, seniau padarytos skriaudos nebeatitaisomos, syki uždarytos bažnyčios neatidaromos; religijai palikta erdvė gali tik siaurėti. Šie akivaizdūs sąžinės laisvės varžymai taip pat yra neproduktyvūs: persekiojama religija Lietuvoje dabar yra žymiai stipresnė, negu daugmumoje Vakarų šalių” (63 psl.).

Judėjimo laisvė: „Privatūs vizitai į Vakarus remiasi skandalinga įkaitų sistema. Žmonės metai iš metų negauna leidimų aplankyti gimines . . . Paskui leidimas nei iš šio nei iš to gali būti duotas. Visi žino, kad čia padeda prašytojo socialinė padėtis, protekcija, o neretai, matyt, ir kyšis. Labiau žeminančią ir pasityčiojamą tvarką sunku sugalvoti . . . Išėivių vizitai Lietuvoje gėdingai ribojami vietos ir laiko atžvilgiu. Sutikčiau su kažkieno pareikšta mintimi, kad čia gali praversti boikotas. Ne visam laikui, bet pusmečiui ar metams derėtų nutraukti privačias keliones į Lietuvą”.

Autorius pateikia daugybę kitų gerai dokumentuotų faktų. Jis teigia, kad „mišrios šeimos Lietuvoje nedažnos: jų procentas bene mažiausias iš visų respublikų”. Bet ir „mišriose lietuviškai rusiškose šeimose lietuviai šiek tiek asimiliuoja rusus: Mišriose lietuvių — lenkų šeimose lietuviai labai asimiliuoja lenkus — 80 proc.” (584-85 psl.).

Lietuvos urbanizacija beveik visiškai išmarinusi kaimus bei bažnytkaimeis. Lietuvos rusifikacijai lietuviai energingai priešinasi, ir nereikia manyti, kad Lietuva bus surusinta. Dėl to „Baltijos tautų išlikimas gana ilgą laiką dar yra daugmaž užtikrintas” (60 psl.).

Apie pokario meto partizanų kovas: „Partizanavimas buvo beviltiškas reikalas. Vakarai, kaip žinome, nesidomėjo Baltijos kraštų padėtimi . . . Lietuva po karo neteko daugiau kraujo, negu kitos Baltijos valstybės, bet gal kaip tik dėl to, kad liko iš jų labiausia užsispyrusi . . . Rezistencija ruseno daug metų: jau nebė ginkluota, bet idėjinė rezistencija”. (265 psl.). T. Venclova daug reikšmės skiria Lietuvoje augančiam nacionalizmui ir tvirtina, kad „ne tik nacionalizmas, bet ir katalikybė toje teritorijoje yra reali jėga”.

T. Venclovos knygos trumpųjų aptarimą baigsime jo žodžiais apie mūsų emigraciją: „Emigracija neturi būti laikoma nelaime net ir tada, kai ji tikrai nelaimė, kaip ji buvo ir yra vis dėlto daugumai mūsų. Ji nėra nei nuodėmė, nei nusikaltimas. Ji yra užduotis ir iššūkis. Ji yra likimas ir kartais, nevisada, bet kartais, emigracija yra geriausias arba bent labai geras būdas atlikti savo pareigą tautai”.

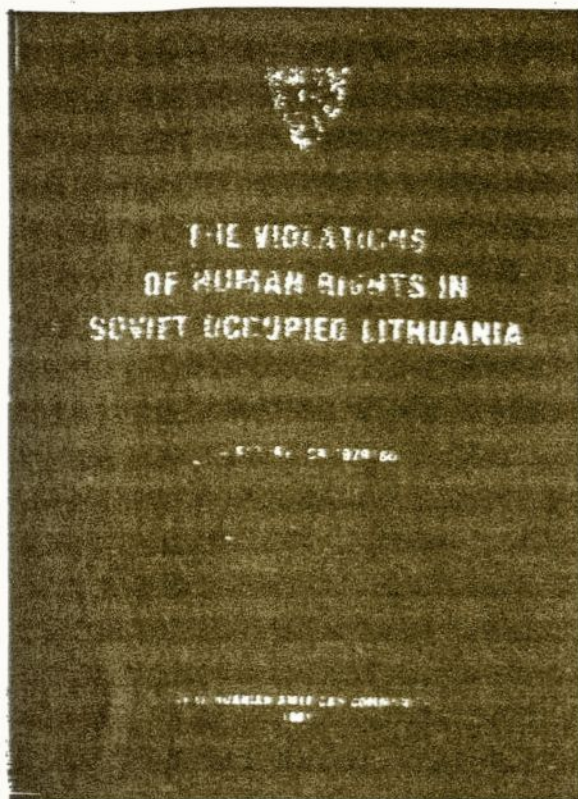
b. kv.

THE VIOLATIONS OF HUMAN RIGHTS IN SOVIET OCCUPIED LITHUANIA. A Report for 1979-80

Redaktorius — dr. Tomas Remeikis. Leidinys anglų kalba, 264 psl., iliustruotas dokumentinėmis nuotraukomis.

Tai jau devinasis Lietuvių Bendruomenės ir fil. Tomo Remeikio rūpesčiu bei darbu parengtas ir išleistas „The Violations” tomas.

Šie dokumentiniai tomai intensyviai leidžiami, pradedant 1971 metais. Tai visam pasauliui pateikiama Lietuvos okupacijoje vykdomų nusikaltimų

dokumentacija, labai svarbi dabarčiai, o istorinei ateičiai ji bus tiesiog neįkainojamos vertės.

Naujausiame leidinyje pateiktoji medžiaga skirstoma į šiuos didžiuosius skyrius: I. Human Rights and Dissent in 1979-80; II. Documents on National and Political Rights; III. Documents on Cultural Rights; IV. Documents on

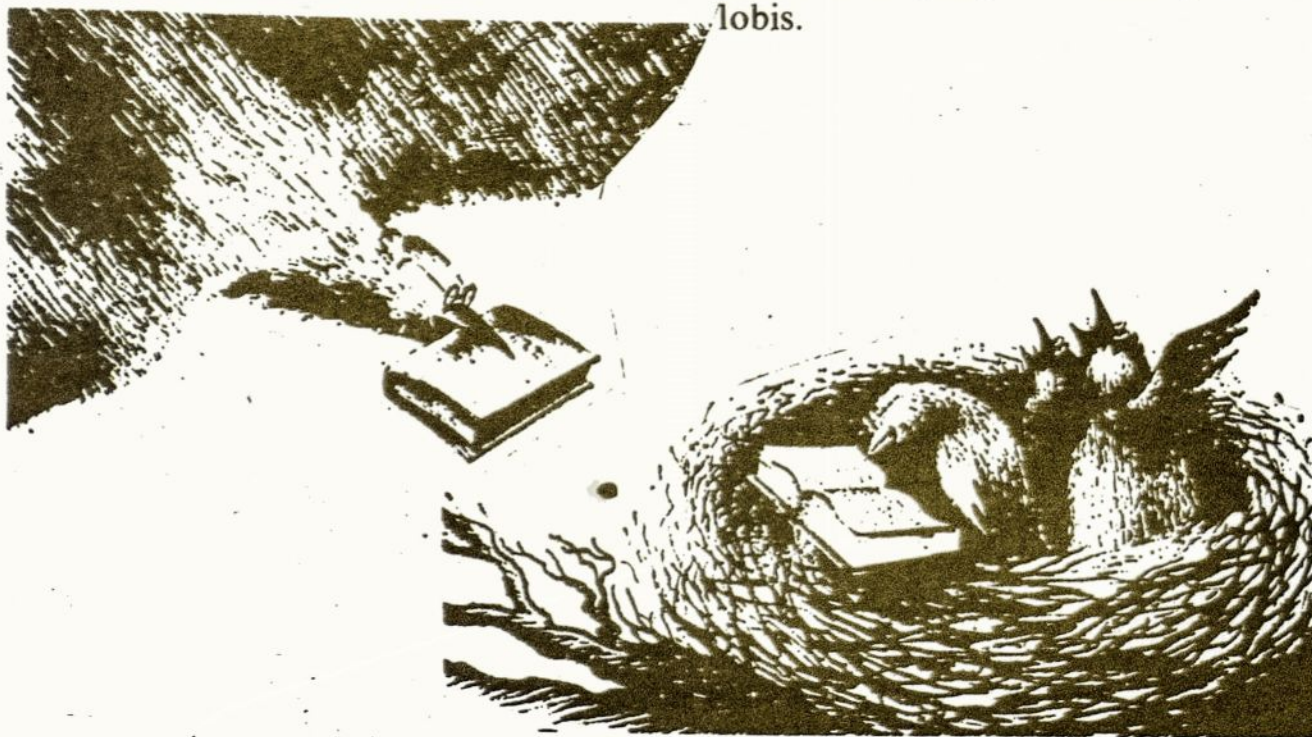
Religious Rights; V. Documents on The Suppression of Dissenters.

Tai ne vien tik plataus pasaulio bibliotekoms skirtasis, bet ir kiekvieno asmeniškaj bibliotekoj būtinas leidinys.

LIETUVOS ISTORIOGRAFIJA,
Nr. 8 - 10

Parengė Jonas Dainauskas, Library of INTERNATIONAL Relations, Chicago, Illinois. Sąrašas kai kurių veikalų Lietuvos istorijos klausimais, parengtų ne lietuvių, ne lietuvių kalba ir per paskutiniuosius keliolika metų išleistų ne Lietuvoje. Liečiamos mokslinės studijos, dokumentinės apybraižos, atsiminimai, dokumentuotos apysakos, populiariūs pasakojimai. Išleido Lietuvių istorijos draugija 1981 m. Chicagoje.

Tai redaktorius fil. J. Dainausko didelio ir sunkaus darbo, reikalaujančio geležinės kantrybės ir kruopštumo, brandus vaisius. Ir mums patiems ir kitataučiams, istorikams ir istorija besidomintiems leidinys visada bus tikras bibliografijos ir šaltinių nuorodų lobis.

IŠ KRONIKOS

MSS ĮSIGIJO PHD

Šį rudenį fil. Marija Stankus-Saulaitė apgynė savo disertaciją Connecticut universitete ir įsigijo daktaro laipsnį iš anglų kalbos ir literatūros. Disertacijos tema: „The Emigre and Homeland in Nabokov's Novels” (Išeivis ir tėvynė Nabokovo romanuose).

Šiuo metu Marytė dėsto lietuvių kalbą ir literatūrą Illinois universitete Chicagoje, o anksčiau yra dėčiusi anglų kalbą ir literatūrą Maryland ir Connecticut universitetuose. Sesę pažįstame ir kaip poetę, ji taip pat aktyviai dalyvauja lietuviškoje visuomenėje. Dažnai tenka išgirsti jos paskaitas, liečiant literatūrines temas, arba skaityti jos straipsnius ir recenzijas periodinėje mūsų spaudoje. Ateityje Marytė yra pakviesta prisidėti prie Dr. Phylis Roth ruošiamos serijinės knygos „Amerikos autoriai” (American Author Series), kurioje ji nagrinės moterį Nabokov romanuose.

Sveikiname fil. Mariją nauju pasiekimu.

VYDŪNO PREMIJA ALVYDUI VASAIČIUI

Spalio 18 d. įvykusiame ASS Chicagos skyriaus metinės šventės pobūvyje buvo įteikta aštuntoji Vydūno Jaunimo Fondo premija. VJFondas kasmet atidžiai stebi mūsų bendruomenės veiklą ir metine premija išskiria iškilų veikėją, jaunimo darbuotoją, menininką ar kitą lietuviškame darbe pasižymėjusį asmenį.

1981 metais iš rekomenduotų darbuotojų premija įvertintas muzikas fil. Alvydas Vasaitis. Įteikiant premiją pabrėžta, kad šiemetinė premija įteikiama lietuviškosios operos talkininkui už jo sėkmingą darbą su Chicagos Lietuvių Opera, ypatingai šiemetiniame „I Lituanai” operos pastatyme.

Šia proga prisimename, kad fil. A. Vasaitis, be šiemetinės operos, praeityje yra dirigavęs dar šešioms mūsų operos pastatymams.

ASS METINĖS SYDNĖJUJE

Sydnejaus ASS skyrius, minėdamas Sąjūdžio 57-ąsias metines, spalio 18 d. Lietuvių klube suteikė malonią progą pabuvoti akad. skautų tarpe ir pasiklausyti įdomios programos, kurią paruošė sesės akademikės.

Šventę pravedė ASD skyriaus pirmininkė fil. Ginta Viliūnaitė, pradžioje jautriai primindama mūsų tėvynę, dėl kurios lankymo esą susid. įvairių nuomonių... Šiandien būsianti prisimenama Lietuva taip, kaip ji matyta lankiusių ASS narių akimis. Šventę atidaryti ji pakvietė ASS Sydnejaus skyriaus pirmininką fil. Izidorių Jonaitį, kuris, pasveikinęs susirinkusius, paaikšino ASS tikslus ir veiklą ir pakvietė sugiedoti tradicinę „Gaudeamus Igitur”.

Vėliau šventės vadovė pranešė, kad prieš minėjimą įvykusioje skyriaus sueigoje į tikrąsias nares pakelta kank.

Kristina Virgininkaitė; ji pasveikinta gausiomis katutėmis.

ASS švenčių metu (šventės būna viešos) visuomet pabrėžiamas vienas kuris lietuviškojo gyvenimo reiškinys. Taip 1979 m. šventės tema buvo „400 metų Vilniaus Universitetui“, 1980 — „40 m. Lietuvos pagrindžio spaudai“. Šių metų šventės tema — „Lietuva ir mes“.

Pagrindinę paskaitą pateikė fil. Elena Jonaitienė, ilgesnį laiką viešėjusi Lietuvoje. Jos tikslūs tėvynės dabartinio gyvenimo apibūdinimai, pastebėjimai bei išvados buvo puikiai perduoti, ir mes — klausytojai — drauge su ja ėjome per Lietuvos miestus, kalbėjomės su tėvynainiais, klajojome jos laukais . . .

Ir nenuostabu, kad jai tokias ilgas ovacijas sukėlė klausytojai; susirinkusių vardu padėjojo Akademikų Skaučių Draugovės pirmininkė G. Viliūnaitė.

Fil. E. Jonaitienės paskaita buvo papildyta kitų ASD narių, lankusių Lietuvą, įspūdžiais: fil. Eglė Žižytė pasakojo apie kūčias Naujojoje Vilnioje, fil. dr. Julija Bogušaitė-Bassil porino savo nuotykius bepietaujant restorane, fil. Laima Barkutė — pirmąjį susitikimą su lietuviais Estijos sostinėje. Fil. Vida Viliūnaitė ypatingai prisiminė apsilankymą Vilniaus universitete; ji visą gyvenimą neužmiršianti įspūdžio, kai jai buvo leista savo rankose palaikyti Mažvydo „Katekizmą prasti žadei“ originalą. Fil. Tamara Vingilienė pasakojo apie savo susitikimą su giminėmis Vilniaus aerodrome.

Šventė užbaigta fil. G. Viliūnaitės perskaitytu iš pagrindžio „Aušros“ Lietuvos jaunimo atsišaukimu į pasaulio lietuvius Vasario 16-tosios proga ir bendrai sugiedotu Tautos himnu.

Ačiū sesėms akademikėms už atmin-
tiną išskylą po Lietuvą!

v.s. B. Žalys

MELBURNO PADANGĖJE Sueigos, minėjimai, premijos

Kovo mėnesį suruošę akademinį savaitgalį, skyriaus nariai neužmigo ant laurų, bet toliau veikia kiek galėdami, nors didelė jų dalis yra studentai, o šalia studijų dar veikia tunte, tautiniuose šokiuose, choruose ir kitur.

Neseniai suruoštas „Koldūnų vakaras“ (liepos 18 d.) gerai pasisekė. Apsilankė geras būrys tautiečių, ir gautas pelnas bus panaudotas įvairiems skyriaus reikalams. Ta proga pasveikintas skyriaus pirmininkas fil. Algis Žilinskas, nes pasirodė, kad tą dieną buvo jo gimtadienis.

Sueigos ruošiamos kas 4-5 savaites ir dažniausia su vieno iš jaunesnių narių referatu. Birželio 29 dienos sueigoje aptarta rengiamos Tautiniai-Kultūrinii Vertybių Parodos reikalai, ryšium su Tautos šventės minėjimu rugsėjo 6 d., o taip pat išklaustas t.n. L. Čižauskaitės referatas „Lietuviškumo ugdymas“, kuris buvo visų dalyvių šiltai priimtas.

Paskutinėje sueigoje (liepos 27 d.) aptarta rengiamoji Akademinės Skautijos metinė šventė — spalio 16 d. — kuo iškilmingesnis jos pravedimas su kviestiniais svečiais. Šioje sueigoje fil. A. Žilinskas kalbėjo apie laužų ruošimą ir jų sėkmingumą. Visi pasisakė šiuo įdomiu ir aktualiū dalyku.

● Melburno ASS skyriaus vice-pirmininkas senj. Andrius Vaitiekūnas laimėjo Goethe's premiją iš vokiečių kalbos ir nuo gruodžio mėn. pradžios išvykta 8 savaitėms į Vokietiją studiju pagiliniui. Sveikiname Andriū ir linkime sėkmės!

e. j.

Vertinga paroda

Tautos Šventės proga (š.m. rugsėjo 6 d.) Lietuvių Namuose Melburno akademikai skautai surengė Istorinių Vertybių parodą. Ji veikė kelias valandas prieš šventės minėjimą ir vėliau po jo, tad parodą pamatyti turėjo proga gausiai į minėjimą susirinkę Melburno lietuviai ir jų svečiai.

Apsilankius iš karto krito į akis skoningai patrauklus eksponatų išdėstymas erdviame, lietuviškai puoštame kambaryje. Gi pradėjus žiūrėti kilo nuostaba, kad čia pat savo tarpe turime tokių vertybių, o taip pat ir džiaugsmas, kad panorėta jomis viešai pasidalinti. Iš karto dėmesį patraukia įspūdingi vario raižiniai: seni Lietuvos žemėlapiai — reti ir vertingi — Coronelli, Seuter, iš Ptolomėjaus geografinės; Vilnius, Gardinas, Lojovo mūšis, Sandomiro mūšis, Lietuvos Brastos mūšis, Kristupo "Našlaitėlio" Radvilos 1613 m. Amsterdame išleistas Lietuvos žemėlapis, kitas 17 a. Lietuvos žemėlapis, kuriame Baltija pažymėta dešiniam kampe — rytuose...

Brangūs seni leidiniai: 1898 m. „Varpo“ komplektas, kurio Nr. 6 pirmą kartą atspausdinta Vinco Kudirkos „Tautiška Giesmė“, vėliau tapusi Lietuvos Himnu; Petro Kriaušaičio (viena iš J. Jablonskio slapyvardžių) „Lietuviškos Kalbos Gramatika“, išleista Tilžėje 1901 m. — spaudos draudimo metu; gražus rinkinys atgimimo laikotarpio spaudinių, išleistų Tilžėje ir Vilniuje; senos kultūros veikėjų nuotraukos — Rygiškų Jono, Jeronimo Ralio, Miko Petrausko, Gabrieliaus Landsbergio-Žemkalnio, Julijos Žymantienės-Žemaitės, Konstancijos Jablonskienės... **Stebina** senovės lietuvių puodų šukės iš 3000 m. pr. Kr., rastos archeologiniuose kasėjimuose prie Šventosios.

Giliai jaudina taip toli atkeliavę seni lietuvių liaudies meno pavyzdžiai — medžio skulptūros: 18 amžiaus Nukryžiuotasis, 19 a. Šv. Rokas, Angelas Dievo, Sopulingoji, Maloningoji, o gal net dar daugiau iš visai kitų, nors savotiškai panašių laikų — maža, kukli, iš paprastų juodų ir baltų siūlų išausta juostelė su žodžiais „Lietuviais esame mes gimę, lietuviams turime ir būt“ — darbas lietuvių tremtinės Sibire 1947 m.

Ačiū akademikams skautams už brangų renginį!

e. j.

ŽIDINIO — ASS LITERATŪRINĖ POPIETĖ

Sydnejaus Skautų Židinys, talkinamas vietos Akad. Skautų Sąjūdžio skyriaus, savo veiklos 25-čio proga suruošė rugpjūčio 9 d. Lietuvių Klube literatūrinę popietę. Renginio tema — „Žodžiais Gintaro Pakrantėn“.

Programą sudarė Vakarų pasaulyje gyvenančių lietuvių autorių žodinė kūryba — J. Blekaičio, K. Bradūno, B. Brazdžionio, A. Gustaičio, N. Jankutės, J. Kralikausko, Alg. Mackaus, J. Meko, H. Nagio, K. Ostrausko, Vl. Šlaito ir T. Venclovos. Australijai savo kūryba atstovavo Pulgis Andriušis, Juozas Almis Jūragis, Vincas Kazokas, Marija Magdalena Slavėnienė ir Aldona Veščiūnaitė.

Prozos-poezijos žodžių pynę, pajvairintą muzika ir vaidyba, perdavė eilė židiniečių, skaučių akademikų ir skautų bičiulių: Laima Barkutė, Daiva Biere, Marina Cox, Irena Dudaitienė, Vytautas Juška, Milda Karpavičienė, Elenutė Kiverytė, Onutė Maskvytienė, Paulius Rūtenis, Vytenis Šliogeris,

Henrikas Šliteris, Vida Viliūnaitė, Romas Zakarėvičius ir Eglė Žižytė. Poetai J. A. Jūragis, V. Kazokas ir A. Veščiūnaitė savo kūrybą skaitė patys.

Popietės vadovė Jadvyga Viliūnienė programą pradėjo M. M. Slavėnienės eilėraščio „Nostalge“ deklamacija bei trumpu paaiškinimu apie židinio 25-metį, vėliau nuotaikingai supažindindama klausytojus su pristatomais autoriais.

Programa atlikta pasigėrėtinai — ji vyko sklandžiai, deklamuotojai bei skaitantieji gerai pasiruošę, daugumo apranga pritaikyta perduodamam dalykui.

Pačių autorių skaitoma kūryba perduota jiems būdinga išraiška: V. Kazoko ir J. A. Jūragio gyvenimiška

filosofija perpinta poezija skambėjo ryškiai ir iškilmingai; A. Veščiūnaitės deklamuojamos eilės pateiktos irgi pasigėrėtinai.

Nuo jų neatsiliko jaunosios akad. skautės, gražiai perteikusios įvairių autorių poeziją.

Vėliau programos dalyviai drauge su židiniečiais praleido valandėlę prie židinio 25-mečio torto ir kavutės, besidalindami įspūdžiais apie gerai pavykusį kultūrinį parengimą.

Tenka pasidžiaugti popietės klausytojais, kurių buvo virš šimtinės: salėje buvo išlaikyta tokiam parengimui privaloma tyla, — būtų galėjęs girdėti per salę skrendančią musę . . .

Br. Žalys

Toliausiai į studijų dienas keliavo Melburno ASS skyriaus pirmininkas fil. Alg. Žilinskas.

JAV studijų dienas prisimenant

Fil. A. Žilinsko laiško iškarpa iš ASS studijų dienų „Camp Eberhardt“ vietovėje, Michigane:

„Buvo labai įdomu pabuvoti akad. skautų tarpe, susipažinti su daugeliu, su kitais pasimatyti po 33-35 metų. Šalia paskaitų dar buvo užsiėmimų, Lietuvos dailininkų paroda, išstatytos Akad. Scautijos Leidyklos knygos, privatūs pašnekesiai, maudymasis, irklavimas po ežerą ir t.t.

Šeštadienį buvo šakų sueigos (filisterių, Korp! Vytis ir Akademikių Skaučių Draugovės). Po to vyko akivaizdinė ASS sueiga, kurios metu įteikiau visų Australijos Akademinių Skautų Sąjūdžio skyrių vardu dovaną — sveikinimą ir australišką vaizdelį — tapybą ant drobės. Buvo labai malonu patirti visų draugiškumą, globą ir pajusti, kad vandenynas skiria, bet visų širdys yra tos pačios — lietuviškos!”

e. j.

MŪSŲ VYTIS

SKAUTIŠKOS MINTIES JAUNIMO IR VADOVŲ ŽURNALAS

LEIDŽIA:

Akademinis Skautų Sąjūdis

REDAKTORIUS:

v.s. Juozas Toliušis

7220 S. California Ave., Chicago, IL 60629

ADMINISTRATORĖ

Danutė Korzonienė

2725 W. 84 Place,

Chicago, IL 60652

SPAUSDINA:

Vi Vi Printing, 4346 So. Western Ave.,
Chicago, Ill. 60609

PRENUMERATOS KAINA:

Metams: JAV ir Kanadoje \$6.00, kitur \$3.00. Atskiro numerio kaina \$2.00.
Metinė Garbės Prenumerata \$10.00. Aukos virš nurodytų kainų gali būti
atskaičiuojamos nuo apmokestinamų pajamų JAV-se. Prenumerata ir aukas
prašome siųsti Administratoriui.

PASTABA:

Redakcija gerbia autorių nuomones ir teisę nevaržomam konstruktyvių minčių
reiškimui. Straipsniai su autorių pavarde, slapyvardžiu ar inicialais neįparei-
goja skautų vadovybės, leidėjų ar redakcijos. Rankraščiai gali būti taisomi
kalbos, formos ar stiliaus atžvilgiu.

MUSU VYTIS [OUR KNIGHT] is a magazine published for young adults and youth
leaders by the Lithuanian Collegiate Scout Movement, a division of Lithuanian
Scout Association, Inc., a not for profit educational corporation of Illinois,
exempt from USA Federal taxes by IRS ruling, code 501 (c) (3), certificate

No. CHI-EO-67-343 Managing Editor: D. Korzonas,

2725 W. 84 Place

Chicago, IL, 60652

ALp(LK)3088

1981, rudnc

90.775.58.